

Innkalling til møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

27.05.2024 kl. 12:30

Møterom 546

Innkalles:

Halvard Haukeland Fredriksen (leder) (a)
Synne Sæther Mæhle (nestleder) (a)
Erling Johannes Husabø (a)
Guri Lindblad (b)
Mari Anne Franklin – vara for Maria Sandtorv Møller (c)
Thomas Helgaland (d)
Elida Øyjord Rødne (d)

Sekretær: Anne Grethe Nielsen

Kontakt: studieutvalget.jurfa@uib.no

ePhorte 2024/236

Sak 32/24	Godkjenning av innkalling og dagsorden
	Innkalling:
	Dagsorden:
Sak 33/24	Orienteringssaker
1	Protokoll fra møte den 27.04.2024. Godkjent på sirkulasjon 23.04.2024.
2	Fullmaktsvedtak: <ul style="list-style-type: none">a) Mindre endring i emnebeskrivelsen under "Recommended Previous Knowledge", JUS2301 og JUS3501.b) Endringer i litteraturlistene for JUS260-2-C Kjenneteiknsrett og JUS260-2-D Marknadsføringsrett.c) Ny hovedlitteratur I JUS251-2-B Arbeidsrett fordypning
	<i>Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til studieutvalget.jurfa@uib.no</i>
3	
Sak 34/24	Saker til drøftelse/høring/uttalelse
1	Søknader om forskningstermin til behandling våren 2024 <i>Unntatt offentligheten jf. Offl. § 25</i>
SU uttaler	
2	Ny universitets- og høyskolelov fra 1.8.2024 og krav om to sensorer på flere eksamener
SU uttaler	
3	Plan for utfasing av femte studieår i studieordning av 2023
SU uttaler	
	Vedtakssaker
Sak 35/24	Faglig godkjenning JUS100 EXFAC – Innføring i juridisk metode
Vedtaksforslag	Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen § 5-5 endres slik: § 5-5 Innføringsemne og Ex.phil.

1. Innføringsemne (Exfac) fra andre rettsvitenskapelige utdanninger i Norge godkjennes som JUS100 Exfac - Innføring i juridisk metode. Andre varianter av ex.fac. godkjennes ikke.
2. For innføringsemnet JUS100 er det fri adgang til å ta hele emnet, selv om man har rett til faglig godkjenning på bakgrunn av at man fra før har en annen ex.fac.-variant enn den fra Det juridiske fakultet UiB.
3. Eventuell godkjenning av EXPHIL henvises til Institutt for filosofi og førstesemesterstudier ved Det humanistiske fakultet.

Fakultetets praksis rundt godkjenning av JUS100 endres som beskrevet i saksnotatet.

Sak 36/24	Endring i emnebeskrivelsen for JUS100 EXFAC – Innføring i juridisk metode
Vedtaksforslag	Emnebeskrivelsen og litteraturlisten for JUS100 EXFAC – Innføring i juridisk metode endres i tråd med forslagene i saksnotatet.
Sak 37/24	Endring i navn, læringsutbyttebeskrivelse, litteraturliste og vekting av eksamensdeler for JUS221 Rettsstaten
Vedtaksforslag	Fra og med studieåret 2024/25 endrer JUS221 navn til «JUS221 Rettsstaten – statsrett, europarett og folkerett». I tillegg endres læringsutbyttebeskrivelsen og litteraturlisten i tråd med saksnotatet. Fra dags dato endres brøken for vekting av henholdsvis skole- og hjemmeeksamen. Felleskarakter fastsettes automatisk på bakgrunn av delkarakterene. Ved fastsettingen teller skoleeksamen 51% og hjemmeeksamen 49%.
Sak 38/24	Retningslinjer for å ivareta forskningsetikk og personvern i masterprosjekter
Vedtaksforslag	Retningslinjer for å ivareta forskningsetikk og personvern i masterprosjekter vedtas.
Sak 39/24	Frivillig gjentak av JUS231 Obligasjonsrett til kontinuasjonseksamen
Vedtaksforslag	<ol style="list-style-type: none">1. Fra og med studieåret 2024/25 kan eksamen i JUS231 Obligasjonsrett gjentas til enten førstkomende kontinuasjonseksamen eller til ordinær eksamen.2. Utfyllende regler ved Det juridiske fakultet § 3-5, pkt. 1, b endres til: «Eksamen gjentas til ordinær eksamen, med unntak av JUS231 Obligasjonsrett som kan gjentas enten til førstekontinuasjonseksamen etter gjennomført emne eller til ordinær eksamen».
Sak 40/24	Avvikling av DIGI113 GDPR og personvern i høstsemesteret 2024
Vedtaksforslag	DIGI113 GDPR og personvern avholdes ikke i høstsemesteret 2024. Emnet går neste gang i vårsemesteret 2025. Innen sommeren 2025 skal det tas stilling til om emnet skal avholdes i både vår- og høstsemesteret.
Sak 41/24	Møteplan for studieutvalget 2024/25
Vedtaksforslag	Møteplanen vedtas som foreslått i saksnotatet.

[Sak 42/24](#) **Litteraturliste JUS3523 International Criminal Law**
Vedtaksforslag Litteraturlisten for JUS3523 International Criminal Law godkjennes.

[Sak 43/24](#) **Emneansvarlig JUS397 Forskerlinje**
Vedtaksforslag Fra og med studieåret 2024/25 inntrer førsteamanuensis Knut Høivik som medemneansvarlig på JUS397 Forskerlinje sammen med professor Synne Sæther Mæhle.

Eventuelt

Halvard Haukeland Fredriksen
Leder

Anne Grethe Nielsen
Sekretær

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 34/24-1
Møtedato: 27.05.2024
Journalnummer: 2024/236

Søknader om forskningstermin til behandling våren 2024

Unntatt offentligheten jf. Offl. § 25

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 34/24-2
Møtedato: 27.05.2024
Journalnummer: 2024/236

Ny universitets- og høyskolelov fra 1.8.2024 og krav om to sensorer på flere eksamener

Bakgrunn

Stortinget har vedtatt ny universitets- og høyskolelov, lov 8. mars 2024 nr. 9 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven). Loven ble sanksjonert i statsråd 8. mars og det er fastsatt at den vil tre i kraft 1. august 2024. Det betyr at endringene for oss trer i kraft fra og med kontinuasjonseksamenene som gjennomføres i uke 31 og 32.

Den endringen som får størst betydning for fakultetet er innføring av krav om to sensorer ved flere eksamener enn i dagens lov. I ny § 11-7 andre avsnitt siste setning innføres krav til to sensorer for alle «eksamener som alene utgjør 15 studiepoeng eller mer». Dette betyr økte sensorkostnader for fakultetet. Vi må doble sensorkorpset på flere obligatoriske emner som tradisjonelt har mange vurderingsmeldte studenter og hvor vi allerede bruker mange sensorer.

Drøftelsessak om tosensorordningen ble første gang lagt frem i studieutvalgets møte den 18.11.2022, sak 3/22-2 (vedlegg 1), hvor SU uttalte følgende:

SU har diskutert saken selv om regjeringen den 14.01.2022 fremsatte forslag om å utsette innføringen av kravet til to sensorer på alle eksamener med bokstavkarakterer. Dette ble offentliggjort etter sakspapirene var sendt ut. Behandlingen i SU ble imidlertid tilpasset den omstendighet at fakultetet nå ikke vil innføre en tosensorordning fra høsten av, og ber om å få seg forelagt saken på nytt hvis og når det innføres et krav til to sensorer.

I en eventuell tosensorordning anbefaler SU at en form for nivåkontroll videreføres, men at den bør nedskaleres. Dagens ordning er svært arbeidskrevende for den emneansvarlige.

Det anbefales kompensere for en nedskalert nivåkontroll ved å innføre digitale sensormøter.

SU anbefaler at de emneansvarlige kobles tettere på prosessen med å rekruttere sensorer til det pågjeldende emne. Den emneansvarlige har de beste faglige forutsetninger for dette. Spørsmålet må imidlertid sees i sammenheng med antall undervisningstimer som den emneansvarlige godskrives med – merarbeid knyttet til sensorkorpset må ledsages av økt uttelling i undervisningsregnskapet.

I forbindelse med rekruttering av sensorer er det en utfordring at dagens løsning innebærer at sensor må se seg villig til å sensurere både obligatoriske kursoppgaver og eksamensbesvarelser. SU anbefaler likevel å videreføre ordningen da erfaringen fra administrering av sensuren tilsier at er vanskelig å rekruttere tilstrekkelig antall sensorer til å vurdere og kommentere obligatoriske kursoppgaver. Som ledd i implementeringen av den nye studieordningen må det likevel vurderes om det er mulig å finne andre måter å rekruttere oppgaverettere på.

På masterprogrammene i rettsvitenskap vil endringen ha betydning for følgende emner:

2. studieår:

- JUS222 Forvaltningsrett 22 studiepoeng

3. studieår:

- JUS231 Obligasjonsrett 28 studiepoeng (som har hatt to sensorer siden starten, etter videreføring av pilot på JUS136 Obligasjonsrett fra høsten 2021)

4. studieår:

- JUS241 / JUS345 Strafferett 20 studiepoeng
- JUS242 / JUS346 Rettergang 20 studiepoeng
- JUS243 / JUS347 Allmenn formuerett 20 studiepoeng

5. studieår:

- Spesialemer på 15 sp eller mer
 - JUS325 Rettshjelp 30 sp
 - JUS329 Skriveveiledning og gruppeledelse 15 studiepoeng
 - JUS250-2-D Velferdsrett 20 studiepoeng (2003-studieordning)
 - JUS254-2-A Politirett 20 studiepoeng (2003-studieordning)
 - JUS261-2-A konfliktmekling 20 studiepoeng (2003-studieordning)
- Nye fordypningsemner i 2021-ordningen 20 studiepoeng (i første omgang inntil 9 emner med oppstart fra høst 2025)

Særlig om JUS221 Rettsstaten

Eksamen i JUS221 Rettsstaten består av to separate eksamensdeler: hjemmeeksamen som i dag teller 45 % og skoleeksamen som i dag teller 55 % av samlekarakter. Emnet er på 28 studiepoeng.

Etter fakultetets syn utgjør hverken hjemmeeksamen eller skoleeksamen på JUS221 «alene 15 studiepoeng». Emnet er ikke oppdelt – det er tvert imot snakk om to eksamener som begge dekker hele emnet. Selv om felleskarakteren per i dag vektet 55 %/45 %, vil ikke skoleeksamen alene gi 15,4 studiepoeng, men null studiepoeng.

Etter dialog med Studieavdelingen ved UiB har vi likevel kommet til at vektingen mellom de to eksamensdelene bør endres for å være trygge på emnet ikke skal omfattes av tosensorordningen. I SU-sak 37/24 er det derfor foreslått å endre vektingen til 49 % (hjemmeeksamen) og 51 % (skoleeksamen) slik at begge eksamener teller mindre enn 15 studiepoeng. Endringen vil få virkning også for kontinuasjonseksamen 2024, slik at denne ikke må gjennomføres med to sensorer på hver deleksamen.

Sensuren på JUS221 vil bli organisert slik at ikke samme sensor har både hjemme- og skoleeksamen for en kandidat.

Kvalitetssikring av sensuren på tvers av kommisjonene

I dagens ensensorordning¹ gjennomføres det nivåkontroll etter fastsatt struktur og av alle besvarelser som vurderes til stryk. Det er emneansvarlig/eksamensansvarlig som står for denne nivåkontrollen. Det er emneansvarlig/eksamensansvarlig som har de beste forutsetningene for å mene hvor skillet mellom ulike karakter skal gå og det vil ikke være mulig å få alle tilfeller med i sensorveiledningen. Emneansvarlig må derfor ha en rolle i et slikt kvalitetssikringssystem. Det kan også diskuteres om det er en fordel at emneansvarlig selv er medlem av minst en sensurkommisjon.

Innføring av to sensorer på flere obligatoriske emner med mange studenter vil ikke alene bidra til god kvalitet i sensuren. Fakultetsledelsen mener at det fortsatt må gjennomføres en

¹ <https://www.uib.no/jur/121431/sensur-og-oppgaveretting-ved-det-juridiske-fakultet#sensur-av-eksamensbesvarelser>

form for kvalitetssikring av nivå på tvers av kommisjonene, selv om omfanget av ressursmessige årsaker må bli mindre enn det er i dag. Derimot vil det ikke lenger være nødvendig å sende alle strykbesvarelser til nivåkontroll, siden disse besvarelsene nå vil bli behandlet av to sensorer i en kommisjon.

I piloten i JUS231 Obligasjonsrett har kvalitetssikringen blitt gjort på to ulike måter:

- Det første året med to sensorer var det vanlig antall kommisjoner (9), og vanlig nivåkontroll med fem besvarelser fra hver kommisjon. Ingen av de emneansvarlige hadde ordinær sensur.
- De to siste årene har det vært gjennomført digitale sensormøter uten nivåkontroll i tillegg. Sensormøtet avholdes ca. 3 uker inn i sensurperioden. To av de emneansvarlige, inkludert eksamensansvarlig, har selv deltatt i sensuren slik at de dannet seg god oversikt over nivået.

Etter fakultetsledelsens syn vil en ordning med videreføring av dagens nivåkontroll på toppen av en to-sensorordning, være for ressurskrevende. En modell hvor eksamensansvarlig selv deltar i sensuren og så leder et (digitalt) sensormøte av en times varighet, vil være langt billigere. Det vil også være mindre belastende for de eksamensansvarlige, som i dag har en svært stor arbeidsbelastning knyttet til nivåkontrollen. Dersom en slik ordning kombineres med «fletting» av kommisjonene, slik at alle sensorene sensurerer halvparten av sin bunke med én sensor og den andre halvparten med en annen, mener fakultetsledelsen at sensurordningen vil være faglig betryggende.

Kostnader

Sensurkostnadene på emner som må ha to sensorer vil økte kraftig. Disse kostnadene kan føres på flere måter: enten ved at internt ansatte bruker mer av undervisningstiden sin på sensur eller at vi må betale ut flere oppdragskontrakter til eksterne sensorer. Hvis dagens nivåkontroll på énsensorordningen erstattes av sensormøtet og emneansvarlige selv bruker undervisningstid heller på sensur enn på nivåkontroll vil ikke kostnadsøkningen bli fullt så stor.

Emner med 4 eller 6 timers skoleeksamen og A-F-vurdering har en honorarsats per besvarelse per sensor på 1 time, tilsvarende kr. 398,22 (2023-sats).

4.årseminene har en egen sats per besvarelse per sensor på 1,42 timer tilsvarende kr. 565,47 (2023-sats).

JUS222: Kalenderåret 2023 var det totalt 287 sensurerte besvarelser (eksamener i JUS123 ble holdt for siste gang). Vår 2024 er 368 studenter oppmeldt.

JUS241/345: kalenderåret 2023: 521 sensurerte besvarelser totalt. kalenderåret 2022: 553 sensurerte besvarelser totalt.

JUS242/346: kalenderåret 2023: 481 sensurerte besvarelser totalt. Kalenderåret 2022: 480 sensurerte besvarelser totalt.

JUS243/347: Kalenderåret 2023: 546 sensurerte besvarelser totalt Kalenderåret 2022: 492 sensurerte besvarelser totalt.

Antallet sensurerte besvarelser de to siste studieårene på de aktuelle emnene, tilsier at 4. årseminene alene, med tilsvarende oppmeldingstall vil utgjøre ekstra kostnader på ca. kr. 870 000 (2023-sats) under forutsetning av at sensuren først og fremst tas av eksterne sensorer.

Regner vi på et gjennomsnittlig sensurert-tall på 350 på JUS222 (ordinær+kontinuasjoneksamen) utgjør det nå ca. kr. 140 000 (2023-sats).

Når det gjelder spesialemnene, basert på 2023-tall, er det tale om en økt kostnad på ca. kr. 50 000 (2023-sats).

Samlet sett, vil fakultetet få økte sensurkostnader på i overkant av kr. 1 million.

Hvis de emneansvarlige selv deltar i sensuren og gjennomfører sensormøter heller enn nivåkontroll, vil ekstrakostnadene til dagens nivåkontroll forsvinne. Satsen er på 1,5 time per besvarelse. På obligatoriske emner har vi beregnet dette til ca. 50 besvarelser for ordinær eksamen og 10 besvarelser for kontinuasjoneksamen. På 4.årsemnene er tallet høyere grunnet høyere oppmeldingstall enn på andre emner. Det siste året har det i gjennomsnitt vært ca. 60 besvarelser til nivåkontroll på ordinære eksamener og ca. 20 besvarelser ved kontinuasjoneksamen.

Besparelser ved å ta vekk stykkkontroll av strykkbesvarelser, sats på 1 time per besvarelse, er beregnet til ca. 10 besvarelser for ordinær eksamen og ca. 5 besvarelser for kontinuasjoneksamen.

JUS222: $60 \times 1,5 + 15 \times 1 = 105$ timer. Dette tilsvarer sensur av 105 besvarelser.

JUS231: $60 \times 1,5 + 15 \times 1 = 105$ timer. Dette tilsvarer sensur av 105 besvarelser.

JUS241/ JUS345: $80 \times 1,5 + 15 \times 1 = 135$ timer. Dette tilsvarer sensur av 95 besvarelser.

JUS242/ JUS346: $80 \times 1,5 + 15 \times 1 = 135$ timer. Dette tilsvarer sensur av 95 besvarelser.

JUS243/ JUS347: $80 \times 1,5 + 15 \times 1 = 135$ timer. Dette tilsvarer sensur av 95 besvarelser.

Totalt utgjør nivåkontroll og stykkkontroll på disse fem emnene ca. 615 timer, noe som totalt utgjør sensur av 495 besvarelser. Ved oppdragshonorering til eksterne sensorer ville dette utgjort totalt i underkant av kr. 250 000 (2023-sats).

Det betyr at fakultetets økte kostnader vil bli på ca. kr. 750 000.

Saken legges med dette frem til Studieutvalget til orientering og diskusjon. Saken vil gå videre til Fakultetsstyret 11.6.2024.

24.052024
CHO/HAF

Vedlegg 1: sak 3/22-2 Drøftelsesak om tosensoreordningen

Vedlegg 2: Brev fra KD – Ny universitets- og høyskolelov – avklaringer og forventninger

[Tilbake til saklisten.](#)

Drøftelsessak om ny tosensorordning

Ny tosensorordning

Stortinget har vedtatt endringer i Universitets- og høyskoleloven (Uhl), herunder av § 3-9 andre ledd som med virkning fra 1.8.2022 skal lyde:

(2) Styret oppnevner sensor ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering når resultatet inngår på vitnemålet eller innregnes i karakter for vedkommende studium. Det skal være minst to sensorer, hvorav minst én ekstern, ved bedømmelse av kandidatens selvstendige arbeid i høyere grad. Det skal være minst to sensorer ved alle vurderinger der det brukes gradert karakterskala A til F. Minst én av sensorene skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor. Det skal utarbeides skriftlig sensorveiledning til alle eksamener.

Dette betyr i praksis at det fra høsten av (gjen-)innføres en «tosensorordning», hvor det blir et krav om to sensorer ved alle vurderinger med karakter A-F. Det er redegjort nærmere for dette i fakultetsstyresak 42/21 (vedlegg 1) og Utdanningsutvalgets sak 64/21 (vedlegg 2), som det viktig at også det nye Studieutvalget er kjent med.

Lovens krav til to sensorer kan oppfylles på flere ulike måter, og det er derfor ønskelig at Studieutvalget drøfter ulike modeller før saken legges frem for fakultetsstyret. Lovendringen reiser også noen tolknings spørsmål som vil bli kort omtalt i det følgende.

Kravet til at en av sensorene skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor

I notat av 15.11.2021 til studieavdelingen ved UiB kom fakultetet med innspill til hvordan kravet til at en av sensorene skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor bør forstås:

På juridisk fakultet er det ønskelig at ny § 3-9, andre ledd tolkes minst mulig restriktivt, da det er en utfordring for fakultetet å finne nok sensorer. I selve bestemmelsen er det anført at «*minst én av sensorene skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor*». Det oppstår derfor et spørsmål om hvorvidt f.eks. en vitenskapelig ansatt som er tilknyttet utdanningens første studieår kan være sensor på et tredjeårsemne. Fakultetet forstår forarbeidene slik at dette er mulig.

I [Prop 111 L](#) s. 48 (2020-2021) er det anført:

Departementet foreslår derfor innført et krav om to sensorer ved alle eksamener der vurderingsuttrykket er gradert med skalaen A til F. Selv om begge sensorene kan være ansatt ved den samme institusjonen, mener departementet det er viktig at institusjonene legger vekt på å finne minst en sensor som har en mest mulig uavhengig rolle overfor de studentene vedkommende skal være sensor for.

Fakultetet forstår bestemmelsens ordlyd slik at det *ikke* er et krav at en av sensorene er ekstern i den forstand at vedkommende ikke er ansatt ved fakultetet. Formuleringen i ny § 3-9 annet ledd «*uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor*» forstås slik at det

kan være tale om en sensor med tilknytning til fakultetet, men som f.eks. ikke har vært involvert i planlegging og gjennomføring av emnet, herunder undervisning av studentene.

Den praktiske betydningen av kravet om minst en sensor uten tilknytning til det aktuelle emnet bør ikke overdrives. Av ressursmessige årsaker er fakultetet henvist til å bruke et stort antall eksterne sensorer, og i praksis vil nok ofte begge sensorene oppfylle uavhengighetskravet i loven. For enkelte spesialeminer kan dette stille seg annerledes. Her kan en streng fortolkning av lovens krav til en sensor uten tilknytning til det aktuelle emnet gjøre at man ender opp med mindre kompetente sensorer enn det man har i dag. Kravet til minst en uavhengig sensor vil imidlertid også kunne skape problemer for muligheten til å opprettholde en form for nivåkontroll uten å ende opp med 3 sensorer på oppgavene som sendes til nivåkontroll, se nærmere nedenfor.

Tosensorordningens nærmere innhold

Hverken lovteksten eller forarbeidene sier noe nærmere om hva en tosensorordning konkret innebærer, ut over at det rimeligvis må være to sensorer som sammen skal fastsette karakteren på den aktuelle eksamenen.

Loven kan ikke forstås slik at de to sensorene skal foreta hver sin uavhengige vurdering, for først deretter å sammenholde dem og fastsette en endelig karakter. En ordning hvor en sensor sensurerer i første hånd, og sensor nr. 2 deretter vurderer om hen er enig i sensor nr. 1s vurdering, vil oppfylle lovens krav. Dette åpner for løsninger hvor de to sensorene ikke trenger å diskutere noen andre oppgaver enn de hvor sensor nr. 2 ikke finner å kunne slutte seg til sensor nr. 1s vurdering, noe som opplagt vil være arbeidsbesparende. En praktisk løsning vil være at de to sensorene deler kommisjonen mellom seg, slik at de leser halvparten av besvarelsene i første hånd og resten i andre hånd. Det er ikke opplagt at sensor nr. 2 i en slik modell trenger like langt tid for å vurdere en besvarelse som sensor nr. 1, men samtidig ikke helt lett å avgjøre hvor mye tid som kreves for en reell kontroll med sensor nr. 1.

Merkostnadene knyttet til tosensorordningen, som fakultetet foreløpig har anslått til om lag 3 millioner kroner i året (vedlegg 1), reiser spørsmål om fakultetet har råd til å videreføre dagens nivåkontroll. En ordning med to sensorer, men ingen nivåkontroll på tvers av kommisjonene, fremstår imidlertid som en *dårligere* sensurordning enn den vi har i dag. Med en slik løsning er det opplagt fare for at det vil oppstå forskjeller mellom kommisjonene, og så lenge klagesensuren er «blind» vil heller ikke den på noen meningsfull måte kunne bidra til lik sensur. Samtidig har fakultetet ikke økonomi til å opprettholde dagens omfattende og ressurskrevende nivåkontroll på toppen av en ordning med to sensorer.

En mulig løsning på dette dilemmaet er en variant hvor nivåkontrolløren overtar rollen som sensor nr. 2 for de oppgavene som går til nivåkontroll, slik at disse oppgavene ikke deretter også vurderes av den andre sensoren i kommisjonen. Dette er teknisk utfordrende, all den tid det ikke kan være mer enn to endelige sensorer for en kommisjon. Et alternativ er at emneansvarlig gjennomfører nivåkontroll av noen tilfeldige besvarelser i hver kommisjon.

Med en dobling av antall sensorer, er det uansett klart at antall besvarelser som hver sensor kan sende til nivåkontroll må reduseres med minst halvparten om ikke de emneansvarliges arbeidsbelastning skal øke. Jobben som nivåkontrollør er svært arbeidskrevende og preget av betydelig tidspress, og en økning av antall besvarelser som skal kontrolleres er ikke praktisk gjennomførbart.

Et alternativ er en løsning med digitale sensormøter, men det er ikke gitt at dette vil sikre samme nivålikhet mellom kommisjonene som det vi sikrer gjennom konkrete tilbakemeldinger fra den emneansvarlige på utvalgte besvarelser.

Det er også et alternativ å kombinere en nedskalert nivåkontroll og sensormøter.

En annen løsning som i hvert fall vil sikre en viss nivåkontroll, er en løsning hvor kommisjonene overlapper, slik at hver sensor sensurerer med minst to andre sensorer. Også dette vil kunne være administrativt utfordrende, og det vil kunne øke risikoen for at sensuren ikke blir klar innen lovens frister.

Mht. sammensetningen av kommisjonene, er det opplagt ønskelig å sette sammen sensorpar bestående av en rutinert og en ny sensor, i den grad det er mulig.

Økonomiske konsekvenser

I fakultetsstyresak 42/21 (vedlegg 1) fikk fakultetsstyret forelagt et estimat på hvor høye merkostnadene med innføring av tosensorordningen ville kunne bli. Fakultetets forsiktede anslag er minst 3 millioner kroner i årlige merkostnader. Om dette faktisk blir resultatet, avhenger imidlertid av hva slags tosensorordning fakultetet vil innføre, jf. ovenfor. Kostnadene vil også påvirkes av andre faktorer, som sensorenes honorarer, antall eksamener som vurderes med bestått/ikke bestått fremfor bokstavkarakterer, klagetallene, studentenes gjentaksmuligheter mv.

Rekruttering av sensorer

Med et doblet behov for sensorer fra 1.8.2022, må fakultetet rekruttere flere sensorer. Selv med totalt sett mer enn 250 navn på dagens sensorliste er det ofte utfordrende å skaffe nok sensorer.

Erfaringer med administrering av klagesensuren tilsier at det generelt er en utfordring å få tak i tilstrekkelig antall sensorer samt at det er press på især de erfarne sensorer. Studieseksjonen legger til rette for at den/de emneansvarlige kan legge føringer for hvilke sensorer som skal delta i sensuren, men det er ikke alltid disse ønskene kan oppfylles. De emneansvarlige ønsker ofte å bruke de samme sensorene, f.eks. var det i H-21 en sensor som deltok i sensuren på både 1., 2., og 3., studieår. I tillegg var det fem emneansvarlig som ønsket å bruke denne sensor som klagesensor på kontinuasjonseksamen. Til en ordinær eksamen H-21 ble nærmere 40 personer på sensorlisten forespurt før man hadde de nødvendige 9 sensorene på plass.

Slik sensorutvalget fungerer nå, sender studieårsansvarlig først en liste til emneansvarlig over hvilke sensorer som har sagt seg villige til å delta i sensur av det aktuelle emnet. Når emneansvarlig har gitt sine prioriteringer, sender studieårsansvarlig forespørslers til disse. Dersom noen sensorer sier nei til oppdraget, formidles dette til emneansvarlig, slik at hen kan komme med ytterligere prioriteringer

Sensorene i sensorregisteret er alle formelt godkjent til å sensurere i alle emner ved Det juridiske fakultet. Godkjenningen foretas av studiedekanen. Sensorregisteret per 22.9.2021 ble lagt fram for studieutvalget på møte den 2.11.2021. Ordningen med generell godkjenning er et svakhetspunkt i fakultetets sensurordning. Emnespesifikke sensorlister har tidvis vært drøftet, men det vil innebære en hel del administrativt merarbeid. Det vil også kunne forsterke mangelen på sensorer innen visse emner dersom sensorer som er godt kvalifisert til å sensurere på flere emner ender opp med å bare melde seg til tjeneste på noen få utvalgte emner som de har særlig interesse for.

Opplæring av nye sensorer

Det er viktig å sikre at nye sensorer får tilstrekkelig med opplæring og oppfølging, slik at de kan utføre sine oppdrag i henhold til gjeldende retningslinjer og slik de emneansvarlige ønsker.

Saken legges frem til drøfting. SUs innspill vil bli innarbeidet i styresaken om implementering av tosensorordningen.

Vedlegg:

1. Fakultetsstyresak 42/21: Orienteringssak om lovfesting av tvungen to-sensorordning
2. Sak 64/21 i utdanningsutvalgets møte nr. 8

Universiteter og høyskoler

Deres ref

Vår ref

Dato

21/4691-

11. mars 2024

Ny universitets- og høyskolelov – avklaringer og forventninger

Stortinget har vedtatt ny universitets- og høyskolelov, lov 8. mars 2024 nr. 9 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven). Loven ble sanksjonert i statsråd 8. mars og det er fastsatt at den nye loven vil tre i kraft 1. august 2024. Loven vil da erstatte dagens universitets- og høyskolelov.

I dette brevet orienterer vi om utvalgte endringer i den nye loven og om sentrale føringer i forarbeidene til ny lov. I tillegg informerer vi her om pågående revisjon av forskriftene til loven og om forventningene til universiteter og høyskoler i forbindelse med innføringen av den nye loven.

Departementet understreker at det bare er utvalgte endringer og føringer som omtales i dette brevet, og at det ikke er tilstrekkelig å bare sette seg inn i informasjonen i dette brevet. Det forventes at institusjonene setter seg godt inn i alle reglene i den nye loven, og forarbeidene gir et godt grunnlag for dette (se omtale av forarbeidene nedenfor).

Den nye loven er tilgjengelig på [Lovdata](#).

Generelt om den nye loven og forventninger til oppfølging fra universitetene og høyskolene

Generelt om ny lov og forarbeidene til den nye loven

Den nye universitets- og høyskoleloven bygger på [NOU 2020: 3 Ny lov om universiteter og høyskoler](#), [NOU 2022: 2 Akademisk yringsfrihet – God yringskultur må bygges nedenfra, hver dag](#), [departementets høring i juni 2022](#) og høringsinnspillene til de to NOU-ene og til departementets høringsforslag. I tillegg inngår lovendringene som ble vedtatt i 2021 og 2022 i grunnlaget for lovforslaget.

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
872 417 842

Avdeling
Juridisk avdeling

Saksbehandler
Susanne Sollie
22 24 75 11

De sentrale forarbeidene til den nye loven er [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) og [Innst. 169 L \(2023-2024\)](#). I proposisjonen er det samlet relevant tolkningsinformasjon, og innstillingen fra Stortinget inneholder også enkelte forventninger og utdypninger og presiseringer om hvordan loven skal forstås.

Kunnskap om og innføring av nye regler

Å drive en stor samfunnsinstitusjon som et universitet eller en høyskole krever betydelig juridisk kompetanse og forvaltningskompetanse hos institusjonene. Forslaget til ny universitets- og høyskolelov trekker på de fleste områder opp overordnede rammer som den enkelte institusjon må supplere lokalt. God oversikt over regelverket og kompetanse til å anvende reglene er viktig for å kunne benytte handlingsrommet som loven gir.

Departementet registrerer at universiteter og høyskoler de senere årene har prioritert juridisk kompetanse og forvaltningskompetanse. Departementet forventer at universiteter og høyskoler vurderer sin praksis og gjør nødvendige endringer som følge av ny lov. I lys av endringene i ny lov, antar vi at det er særlig aktuelt med endringer i institusjonens praksis når det gjelder fusk, midlertidige ansettelse, fagspråk og sensur. Se også nærmere omtale av regjeringens forventninger til det juridiske arbeidet ved institusjonene i punkt 3.3.3 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#).

[Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) gir sammen med [Innst. 169 L \(2023-2024\)](#) et godt grunnlag for å kunne sette seg inn i den nye loven og hvordan den skal forstås. I punkt 23 (Merknader til lovforslaget) er det samlet relevant tolkningsinformasjon som kan være særlig nyttig i anvendelsen av reglene.

Særlig om institusjonenes forskrifter

Dagens forskriftshjemler er i all hovedsak videreført i den nye loven. Forskrifter som er vedtatt med hjemmel i gjeldende universitets- og høyskolelov, må vedtas på nytt med hjemmel i den nye loven. I den nye loven § 17-3 er det imidlertid en overgangsregel som innebærer at forskrifter og enkeltvedtak som er fastsatt med hjemmel i regler som blir opphevet eller endret med den nye universitets- og høyskoleloven, gjelder til departementet fastsetter noe annet. Det er derfor i utgangspunktet ikke nødvendig at institusjonens forskrifter vedtas på nytt med hjemmel i den nye loven ved lovens ikrafttredelse, men departementet tar sikte på å avslutte overgangsperioden slik at institusjonene må ha fastsatt egne forskrifter på nytt med hjemmel i den nye loven innen utgangen av 2026.

I tillegg til at institusjonens forskrifter innen utgangen av 2026 må være fastsatt på nytt med hjemmel i den nye loven, må institusjonene før loven trer i kraft vurdere om det i institusjonenes egne forskrifter er eventuelle bestemmelser som vil være i strid med den nye loven. Hvis det er slike bestemmelser må institusjonene ha endret disse slik at de er i samsvar med den nye loven allerede fra 1. august 2024. Departementet gjør i denne sammenheng oppmerksom på at institusjonene etter den nye loven normalt ikke kan ha

regler om at det er fusk å gjenbruke eget arbeid som ikke tidligere har gitt uttelling i form av studiepoeng eller rett til eksamen.

Departementet vil også oppfordre institusjonene om å gå gjennom sine forskrifter med sikte på oppdatering, forenkling og å gjøre reglene mer brukervennlige. I dette arbeidet kan det være relevant å se hen til punkt 3 og 4 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) og departementets forslag til nye nasjonale forskrifter som vil bli sendt på høring om kort tid.

Samordning mellom institusjonene

Den nye universitets- og høyskoleloven gir, i likhet med dagens lov, betydelig handlingsrom for universiteter og høyskoler. Loven åpner for at universiteter og høyskoler skal kunne tilpasse reglene til sin virksomhet og til skiftende samfunnsmessige behov. Loven åpner dermed for ulike regler på institusjonene. Det er likevel uheldig dersom det er store ulikheter uten at det er gode grunner til dette. .

For å unngå ubegrunnede ulikheter, er det viktig at institusjonene samarbeider for å skape en felles forståelse for behovet for regulering. Særlig på områder som har stor betydning for studentene, bør institusjonenes regelverk og praksis samordnes bedre enn i dag. Dette vil gjøre regelverket og praksisen på institusjonene mer forutsigbart for studentene og praktiseringen av regelverket mer forståelig på tvers av institusjonene.

Departementet forventer at institusjonene selv tar et ansvar for å få til bedre samordning av lokale regler og praksis. I lys av stortingsbehandlingen av den nye loven, forventer vi især at institusjonene samarbeider om å utvikle felles forståelse og praksis når det gjelder fusk og permisjon.

Nærmere om utvalgte regler og føringer i ny universitets- og høyskolelov

I det følgende omtales utvalgte regler og føringer som ligger til grunn for departementets forslag og Stortingets vedtak om ny universitets- og høyskolelov som institusjonene bør være særlig oppmerksomme på.

Norsk og samisk som fagspråk

I den nye loven er universiteters og høyskolars ansvar for å styrke og videreutvikle norsk (nynorsk og bokmål) fagspråk videreført. I punkt 6.3.4.1 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) er det redegjort nærmere for hva som ligger i ansvaret for norsk fagspråk.

I tillegg er ansvaret for samisk fagspråk synliggjort i loven. Samisk fagspråk står overfor større utfordringer enn norsk fagspråk. Det er færre språkbrukere, samisk fagterminologi er til dels dårlig utviklet, det er mangel på lærebøker i samisk, det er lite forskning som foregår på samisk og så videre. Videre utvikling av oppgaver og prioriteringer innenfor dette området må skje i tett samarbeid mellom institusjonene som er gitt et særskilt ansvar. Departementet vil i styringsdialogen med Samisk høgskole, Nord universitet og Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet ta opp forventninger og prioriteringer i arbeidet med å bruke, utvikle og styrke samisk fagspråk.

I den nye loven er det gjeninnført en regel om undervisningsspråk. Regelen innebærer at undervisningsspråket ved universiteter og høyskoler skal være norsk eller samisk, og at institusjonene bare kan gjøre unntak dersom det er faglig begrunnet. Hva som kan begrunne et unntak, er nærmere omtalt i særmerknaden til § 2-3 tredje ledd i punkt 23 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#). Begrunnelser for permanente unntak kan for eksempel ligge i fagets innhold, for eksempel at studiet innebærer opplæring i fremmedspråk eller retter seg primært mot internasjonale studenter. Det kan også gjøres midlertidige unntak, for eksempel når det ikke er tilgang på norsk- eller samiskspråklige undervisere med den nødvendige fagkompetansen. Det er et krav at en klar overvekt av undervisningen over tid skal gis på norsk eller samisk i studieenheter hvor det ikke er faglige grunner til å gi permanent unntak. Institusjonen må også vurdere om bruk av fremmedspråk vil kunne få uakseptabelt negativ betydning for norske studenters studiesituasjon. Det vil blant annet avhenge av hvilket gradsnivå undervisningen er på.

Se nærmere omtale i punkt 6.3 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#).

Organisering og ledelse ved statlige universiteter og høyskolars

Ledelsesmodell

I den nye loven er det videreført at statlige universiteter og høyskoler kan velge mellom en ledelsesmodell med ansatt rektor og en ledelsesmodell med valgt rektor og administrerende direktør.

I den nye loven § 4-7 er reglene om administrerende direktør forenklet sammenlignet med dagens § 10-3. Dette er i tråd med prinsippene for regelstyring som er lagt til grunn for lovarbeidet, jf. blant annet punkt 3.3 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#). Forenklingen er ikke ment å endre rollefordelingen mellom valgt rektor og administrerende direktør.

Styret har som en sentral oppgave å føre tilsyn med virksomhetens daglige ledelse. Valgt rektor har derfor også en funksjon, på styrets vegne, om å føre tilsyn med institusjonens virksomhet. Ved de aktuelle institusjonene er det derfor viktig at ansvarsforholdet mellom valgt rektor og administrerende direktør er klart definert, og at styrets uavhengige rolle med å føre tilsyn med den daglige ledelsen er ivaretatt.

Institusjonene (styrene) har selv et ansvar for å sørge for at ledelsesmodellen og ansvarsfordelingen mellom valgt rektor og direktør er tydelig på institusjonen, ikke minst sett i lys av styrets kontrollfunksjon. Departementet forventer at styret selv sørger for at styrets instruks for den daglige ledelsen er tydelig. Se også særmerknaden til § 4-7 i punkt 23 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#), der det framgår at styret i instruksjonen bør fastsette nærmere hva som er administrerende direktørs fullmakter og oppgaver og arbeidsdelingen mellom valgt rektor og administrerende direktør.

Nedleggelse av studiesteder

I den nye loven § 4-1 femte ledd tredje punktum er det fastsatt at beslutninger om nedleggelse av studiesteder skal tas av Kongen i statsråd. Det innebærer at eventuelle ønsker om nedleggelse av studiesteder må løftes til departementet, og at institusjonene ikke selv kan ta slik beslutninger.

På bakgrunn av spørsmål fra Utdannings- og forskningskomiteen har departementet utypet hva som ligger i uttrykket «studiested». Brevet til Stortinget er vedlagt [Innst. 169 L \(2023-2024\)](#). Begrunnelsen for forslaget om at nedleggelse av studiesteder skal besluttes av Kongen i statsråd, er at nedleggelse av studiesteder vil ha en side til distriktspolitiske mål, da slike beslutninger kan få betydning for tilgangen på utdanning og for både arbeidsplasser og befolkningen i området. Hva som er et studiested, må vurderes i lys av denne begrunnelsen. Det må dermed være tale om steder hvor det foregår undervisning av et visst omfang og av en viss varighet. Det må avgrenses mot steder som brukes til samlingsbasert undervisning, eller hvor bruken er mer ad hoc-preget. Departementet forutsetter at institusjonene tar initiativ til dialog hvis de vil legge ned noe som kan betegnes som et studiested. Hvis det oppstår tilfeller som institusjonene er usikre på om er omfattet av loven, kan de avklare dette med departementet i styringsdialogen.

Ansettelseser

Generelt om bruk av åremål og midlertidige ansettelseser

Den høye andelen midlertidige stillinger ved norske universiteter og høyskoler er uheldig både for sektoren og de enkelte ansatte. Universiteter og høyskoler har et selvstendig ansvar for å redusere andelen midlertidige stillinger på alle nivåer. Departementet har et klart inntrykk av at institusjonene har tatt føringene fra regjeringen på alvor. Samtidig forventer departementet at institusjonene forsetter å jobbe systematisk med midlertidighetsproblematikken.

I den nye loven er det vedtatt innstramminger i særreglene for universitets- og høyskolesektoren som åpner for midlertidige stillinger og åremål. Der det er et særlig behov for det, er slike særregler videreført. Departementet understreker at selv om loven åpner for midlertidige stillinger eller bruk av åremål, så er det viktig å minne om at hovedregelen er fast ansettelse, og institusjonene må vurdere om det er nødvendig å bruke midlertidige stillinger og åremål i det konkrete tilfellet. Dersom institusjonens behov kan ivaretas med faste stillinger, skal institusjonen ansette fast.

Midlertidig ansettelseser i undervisnings- og forskningsstillinger

Dagens lov åpner for at en søker til en ledig stilling kan ansettes midlertidig i inntil tre år dersom ingen av søkerne fullt ut oppfyller kvalifikasjonskravene i utlysingen. Denne regelen er ikke videreført i den nye loven. Dersom behovet er fast og en søker ikke oppfyller alle ønskede kompetansekrav, men likevel er den best kvalifiserte, bør institusjonen tilstrebe å ansette kandidaten fast etter ordinære regler.

Dersom det ikke er noen kvalifiserte søkere og det er helt nødvendig å ansette noen av hensyn til undervisningssituasjonen, er det etter ny lov § 7-3 fortsatt adgang til å ansette midlertidig i en lavere stilling, men bare i inntil ett år. Etter ett år må stillingen lyses ut på nytt. Dersom det fortsatt ikke er søkere som fullt ut oppfyller kompetansekravene, kan det ansettes midlertidig i en lavere stilling i inntil ett år. Dersom den som har hatt den midlertidige stillingen søker og er best kvalifisert, kan vedkommende ansettes i en ny midlertidig stilling. Dersom dette skjer tre ganger blir vedkommende å anse som fast ansatt, slik det er etter de ordinære reglene i arbeidsmiljøloven og statsansatteloven.

Se nærmere omtale i punkt 11.4 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#).

Vikar for valgt eller åremålsansatt leder

Etter ny lov § 7-5 er det fortsatt adgang til å ansette en vikar for valgt eller åremålsansatt leder i permisjon, men ansettelsesperioden for vikaren er begrenset til én åremålsperiode, dvs. fire år. Endringen vil hindre at en person kan bli værende svært lenge i en midlertidig stilling som vikar uten det oppsigelsesvernet som gjelder for faste stillinger.

Se nærmere omtale i punkt 11.6 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#).

Åremålsstillinger

Hjemlene for ansettelse i åremålsstillinger i universitets- og høyskolesektoren er videreført i den nye loven, med noen justeringer. Åremålsstillingene kan blant annet dekke funksjoner der det av faglige årsaker er spesielt viktig med fornyelse. Institusjonene skal i forkant av en utlysning gjøre en konkret vurdering av om det er et reelt behov for åremål. Dersom dette ikke er tilfellet, skal det ansettes i faste stillinger.

I den nye loven § 7-6 fjerde ledd er det innført en begrensning på én åremålsperiode for åremålsstillinger der skapende eller utøvende kunstnerisk kompetanse inngår som et vesentlig element i kompetansekravet.

Reglene om åremålsperiodens lengde for stilling på innstegsvilkår, postdoktorer, stipendiater, spesialistkandidater og vitenskapelige assistenter, er flyttet fra forskrift til lov (§ 7-6). Åremålsperioden for postdoktorer er endret fra to til fire år, til tre til fire år. Endringen skal bidra til at åremålsstillinger for postdoktorer brukes i samsvar med intensjonen, det vil si å kvalifisere til høyere undervisnings- og forskningsstillinger. I tillegg vil en periode på minst tre år sikre større forutsigbarhet for postdoktorene.

Begrensningen om én åremålsperiode for postdoktorer er også flyttet fra forskrift til lov. Departementet understreker at begrensningen innebærer at den enkelte institusjon bare kan ansette en og samme person i postdoktorstilling for én åremålsperiode. Regelen begrenser ikke muligheten for den enkelte til å søke og få åremålsstillinger på andre institusjoner.

Adgangen til å ansette i åremålsstilling for leder for avdeling og grunnenhet er videreført i den nye loven. Åremål i disse tilfellene må ses i sammenheng med tradisjonen i universitets- og høyskolesektoren for tidsavgrensede lederstillinger som ofte følger funksjonsperiodene til kollegiale organer med beslutningsmyndighet på for eksempel på fakultetsnivå. Det er understreket i punkt 11.7.4.2 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) at denne hjemmelen (§ 7-6 første ledd bokstav c) bare åpner for å bruke åremål for de øverste ledernivåene. Hjemmelen kan bare brukes for undervisningsledere, studieledere osv. hvis slike stillinger innebærer ledelse for en organisatorisk enhet ved institusjonen, med personal- og økonomiansvar. Hvilket ansvar som ligger til en studieleder, kommer blant annet an på hvordan institusjonene er organisert, institusjonens størrelse og hvor mange ledernivåer det er. Institusjonene må derfor selv vurdere om deres stilling som studieleder er av en slik art at den omfattes av § 7-6 første ledd bokstav c, jf. kriteriene over.

Se nærmere omtale i punkt 11.7 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#).

Ansettelse uten utlysning (kallelse)

Hovedregelen er at ledige stillinger i statlige virksomheter skal lyses ut. Det er ikke et slikt generelt krav om utlysning for private universiteter og høyskoler, men det følger i dag av universitets- og høyskoleloven at undervisnings- og forskningsstillinger skal lyses ut. Dette er videreført i den nye loven.

Det er videreført og presisert i den nye loven § 7-8 at styret ved universiteter og høyskoler kan ansette personer i undervisnings- og forskningsstillinger uten at stillingene er lyst ut dersom særlige grunner taler for det og ikke mer enn ett medlem av styret motsetter seg det. Styret kan ikke delegere myndigheten til å ansette uten utlysning.

Det er understreket i punkt 11.9.4 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) at det skal være en høy terskel for å benytte dette unntaket. Hva som kan være grunnlag for unntak, må vurderes i lys av hensynet bak hovedregelen om plikten til å lyse ut ledig stilling, som er å få best mulig kvalifiserte kandidater som søkere på stillingen. Unntak kan for eksempel være aktuelt i situasjoner hvor en meget høyt kvalifisert og ettertraktet kandidat bare vil akseptere tilbud om stilling hvis stillingen tilbys uten ordinær ansettelsesprosess, og i situasjoner hvor ansettelsen må skje raskt.

Departementet viser til at enkelte høringsinstanser ser ut til å ha lagt til grunn at det er adgang til å ansette uten utlysninger ved ansettelse i bistillinger (endret til ekstraervert i ny lov). I punkt 11.8.4.2 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) er det understreket at hjemmelen ikke gir adgang til å unnlate utlysning i ordinære ansettelse i bistillinger. Unntaksregelen i § 7-8 er bare ment for tilfeller hvor det foreligger «særlige grunner», for eksempel spesielle situasjoner hvor vanlig kunngjøring og ansettelsesprosess ikke har ført fram.

Se nærmere omtale i punkt 11.9 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#).

Obligatoriske aktiviteter

Adgangen til å fastsette krav om obligatoriske aktiviteter som et vilkår for å kunne gå opp til eksamen, er videreført i § 11-4 andre ledd i den nye loven. Institusjonens handlingsrom til å fastsette krav om obligatoriske aktiviteter er imidlertid utvidet. Rammene for institusjonenes adgang til å stille krav om obligatoriske aktiviteter er omtalt i punkt 15.5.4 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) og i punkt 23 i særmerknaden til § 11-4 andre ledd. Hvordan regelen skal forstås, er også klargjort i brev til Stortinget 15. januar 2024. Brevet er vedlagt [Innst. 169 L \(2023-2024\)](#).

I lovforslaget brukes begrepet «obligatoriske aktiviteter» som en fellesbetegnelse for obligatorisk undervisning, obligatorisk arbeid, obligatoriske kurs, obligatorisk praksis og arbeidskrav, jf. punkt 4.2.2 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#).

Adgangen til å stille krav om obligatoriske aktiviteter er i den nye loven ikke begrenset til aktiviteter som gir en vesentlig kompetanse som er en del av formålet med utdanningen, og som ikke kan prøves på eksamen. Det åpnes også for at institusjonene kan kreve obligatorisk oppmøte (obligatorisk undervisning) som vilkår for å kunne gå opp til eksamen dersom de mener at deltagelse er viktig for studiekvaliteten.

Departementet understreker at § 11-4 andre ledd ikke er til hinder for at institusjonene fastsetter ulike krav for studenter ved institusjonen og privatister dersom det er saklige grunner for det. Dersom begrunnelsen for et krav om obligatorisk undervisning er å sikre deltagelse av hensyn til studiekvaliteten for dem som er tatt opp som studenter på studiet, kan det være saklig å unnlate å ha et tilsvarende krav for privatister ettersom disse uansett ikke deltar i undervisningen. Dersom begrunnelsen for et krav om obligatorisk undervisning er at undervisningen gir en vesentlig kompetanse som er en del av formålet med utdanningen og som ikke kan prøves på eksamen, vil derimot kravet måtte gjelde både studenter og privatister. Det åpnes for øvrig fortsatt for at institusjonene kan prøve privatisters kunnskapene og ferdighetene på en annen måte enn for studentene. I så fall skal dette påføres vitnemålet, jf. § 11-12 sjette ledd.

Eksamen, sensur og klage

Krav om to sensorer

I den nye loven § 11-7 andre ledd stilles det krav om to sensorer ved flere eksamener enn i dagens lov, men kravet er modifisert i forhold til Stortingets vedtak våren 2021 (se [Prop.111 L \(2020-2021\)](#)).

Det er fortsatt krav om to sensorer, hvorav minst én ekstern, ved sensur av studentenes selvstendige arbeid i høyere grad. For øvrig er det krav om to sensorer ved sensur av bacheloroppgaven eller lignende selvstendig arbeid på lavere grad, eksamener som alene utgjør 15 studiepoeng eller mer, og ved sensur av ikke-etterprøvbare eksamener (eksamener uten klagerett). Kravet om at minst én av sensorene ved sensur på lavere grad skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor, er ikke videreført i den nye loven.

Det varierer mellom utdanninger om praksis inngår som en obligatorisk læringsaktivitet i et større emne med en annen eksamensform som sluttvurdering, eller om praksis utgjør et eget emne med bestått / ikke bestått som sluttvurdering. I punkt 15.7.4.3 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) er det understreket at kravet om to sensorer vil gjelde for praksis som skal sluttvurderes gjennom et sensurvedtak. Dette innebærer at kravet om to sensorer ikke vil gjelde for praksis som inngår som en obligatorisk læringsaktivitet uten sluttvurdering.

Videre er det punkt 15.7.4.3 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) understreket at rollen til sensor nummer to nødvendigvis vil være annerledes enn rollen til den sensoren som følger studenten på praksisstedet. Det vil sjelden være praktisk mulig for to sensorer å følge studenten sammen gjennom hele praksisperioden. Det samme vil være tilfellet ved ikke-etterprøvbare eksamener der eksamensformen er såkalte løpende vurderinger eller mappevurderinger. Selv om de to sensorene ikke kan ha samme rolle og ikke begge kan følge studentene gjennom praksis eller undervisningen, må vurderingsordningen utformes slik at det reelt sett er to sensorer som til slutt vurderer studentens prestasjoner og fastsetter sensurvedtaket. Dette vil stille krav til den ene sensorens dokumentasjon av studentens utvikling, innsats og prestasjoner underveis i praksisperioden. Det vil være viktig for den andre sensorens mulighet til å også kunne vurdere studenten at materialet sensoren skal bruke i vurderingen er grundig og utfyllende, og at dette materialet gir et fullstendig bilde av studentens læringsutbytte; i form av kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

Se omtale i punkt 15.7.4.3 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#).

Frist for sensur

I den nye loven er fristen for sensur endret fra tre kalenderuker til 15 virkedager. Hva som menes med virkedager, er omtalt i særmerknaden til § 11-7 fjerde ledd i punkt 23 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#). Med «virkedag» siktes det til en arbeidsdag, i motsetning til en fridag. Lovbestemte fri- og helligdager, lørdager og søndager regnes ikke som virkedager, men såkalte «inneklemtede dager» regnes som virkedager.

Det er videreført at sensuren kan ta lenger tid dersom særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid. Institusjonenes adgang til å fastsette midlertidige unntak fra sensurfristen i forskrift er også videreført.

Se omtale i særmerknaden til § 11-7 og punkt 15.7.4.2 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#).

Frist for begrunnelse

I den nye loven § 11-8 tredje ledd er det videreført at studenten skal få begrunnelse for karakteren innen to uker etter at studenten har bedt om det. Reglene er imidlertid innskjerpet ved at forbeholdet «normalt» ikke er videreført. Bak et hvert sensurvedtak skal det allerede ligge en grundig vurdering til grunn, så det bør være mulig å gi studenten begrunnelse for karakteren innen to uker i alle tilfeller. Det siktes til to kalenderuker fra dato til dato. Dersom

institusjonene ser at fristen kan bli problematisk opp imot ferie for de ansatte e.l., så kan de unngå oversittelse ved at det utarbeides begrunnelser samtidig med karakterfastsettelsen. For øvrig er det presisert i proposisjonen at det ikke er formkrav til begrunnelsen (den kan være skriftlig eller muntlig).

Se omtale i punkt 15.8.4 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#).

Tredjegangsvurdering ved vesentlig karakteravvik

I den nye loven er reglene om klagesensur videreført i § 11-1. I klagesensuren kan karakteren endres både til gunst og ugunst for studenten. Dersom karakteren i klagesensuren avviker med to eller flere karakterer fra karakteren i den opprinnelige sensuren, skal institusjonen vurdere saken på nytt før den endelige karakteren fastsettes.

Det følger av § 11-11 andre ledd andre punktum at sensorene i klagesensuren ikke skal få opprinnelig karakter, opprinnelig sensors begrunnelse for denne eller studentens begrunnelse for klagen (såkalt blind sensur). Dette er et unntak fra hovedregelen i forvaltningsloven om at all dokumentasjon, inkludert klagers begrunnelse, skal være tilgjengelig i klagebehandlingen. Tilsvarende unntak er ikke fastsatt for tredjegangsvurdering ved vesentlig karakteravvik, som er videreført i § 11-11 tredje ledd. Dermed vil det være forvaltningslovens hovedregel som gjelder ved tredjegangsvurdering. Dette medfører at blant annet klagers begrunnelse skal være tilgjengelig. Dette er omtalt i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) punkt 15.11.1 og i departementets brev til Stortinget datert 11. desember 2023. Brevet er vedlagt [Innst. 169 L \(2023-2024\)](#).

Departementet understreker at det er den eventuelle begrunnelsen som ble gitt samtidig med klagen, som skal være tilgjengelig ved tredjegangsvurderingen. Studentene skal ikke få informasjon om at saken går til tredjegangsvurdering og vil derfor heller ikke kunne gis anledning til å begrunne klagen på dette tidspunktet i klagebehandlingen. Se nærmere om dette i merknaden til § 11-11 tredje ledd i punkt 23 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#).

Permisjon

I [Innst. 169 L \(2023-2024\)](#) punkt 3.10 har Utdannings- og forskningskomiteen understreket viktigheten av at studenter kan ivareta sine forpliktelser knyttet til folkevalgte verv, og at dette som hovedregel skal anses som gyldig fravær. Komiteen har bedt regjeringen følge opp med en anbefaling til institusjonene slik at det blir mest mulig lik praksis.

I den nye loven § 10-7 er reglene om permisjon videreført. Verv i folkevalgte organer er tatt inn i lovteksten som eksempel på et tilfelle som gir rett til permisjon. Studenter har rett til permisjon i de tilfellene som nevnes i loven, og dette vil dermed være gyldig fravær.

I punkt 14.7.2 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) er det understreket at permisjoner ikke kan føre til at de faglige kravene som stilles i den enkelte utdanningen, reduseres. At studenten fremdeles skal ha rett til å gå opp til eksamen, innebærer ikke at det gjøres noen unntak fra vilkårene for å gå opp til eksamen etter § 10-5. Dersom institusjonen har stilt krav om

obligatoriske aktiviteter, og studenten ikke får oppfylt disse på grunn av permisjon, har ikke studenten rett til å gå opp til eksamen. Studenten vil imidlertid fremdeles ha studierett og vil kunne gå opp til eksamen senere når de obligatoriske aktivitetene er gjennomført. Permisjon kan dermed føre til at studenten blir forsinket. Dersom studenten oppfylder vilkårene for å gå opp til eksamen, har imidlertid studenten rett til å gå opp til den opprinnelig planlagte eksamen selv om vedkommende har hatt eller har permisjon fra studiet. Det forventes at institusjonene forsøker å tilrettelegge slik at studentene i størst mulig grad unngår unødig forsinkelser ved permisjon.

Departementet vil legge til at hva konsekvensen av en permisjon blir for studenten, også i noen grad kommer an på hva som er begrunnelsen for et krav om obligatoriske aktiviteter. Dersom begrunnelsen for å stille krav om obligatoriske aktiviteter er at aktiviteten gir en vesentlig kompetanse som er en del av formålet med utdanningen, og som ikke kan prøves på eksamen, er det klart at studenter ikke kan få fritak på grunn av permisjon. Men dersom institusjonen har stilt krav om obligatorisk oppmøte (obligatorisk undervisning) fordi deltagelse er viktig for studiekvaliteten, er det ingen grunn til å kreve at studenter tar igjen undervisning hvor de har gyldig fravær på grunn av permisjon.

Departementet gjør for øvrig oppmerksom på at institusjonene kan fastsette egne regler for permisjon som gir bedre rettigheter enn loven. Det er imidlertid ikke adgang til å innskrenke studentenes rettigheter etter loven.

Departementet forventer at institusjonene har dialog og samarbeider om regelverk og praksis for permisjon.

Se omtale av permisjon i punkt 14.7 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#).

Opplæring av studentrepresentanter

I den nye loven er det videreført at universiteter og høyskoler skal legge forholdene til rette for at studentorganene kan drive sitt arbeid (§ 10-11 andre ledd), og at studenter har rett til representasjon i universiteters og høyskolars organer (§ 10-12).

I [Innst. 169 L \(2023-2024\)](#) har komiteens flertall understreket behovet for at studentrepresentanter blir gitt nødvendig opplæring for at de skal kunne utføre sine oppgaver i valgte organer ved den enkelte institusjon. Flertallet viser til at intensjonen med kravene om studentrepresentasjon ikke vil bli oppnådd dersom ikke studentene også settes i stand til å ivareta studentenes interesser i de ulike organene. Flertallet presiserer i innstillingen at lovbestemmelsen skal forstås slik at det også påligger de enkelte universiteter og høyskoler et ansvar for å ivareta dette, ved å sørge for at studentrepresentantene sikres den opplæringen som er nødvendig for at de skal kunne utføre sine oppgaver som studentrepresentanter.

Fusk

I den nye loven er det videreført at det er den enkelte institusjon som regulerer hva som er fusk i sine reglement for eksamen og obligatoriske aktiviteter. Inngangsvilkåret «fusk» i loven er dermed bare et koblingsord som viser til brudd på institusjonenes regler for den aktuelle prøvingssituasjonen. At en handling er fusk trenger ikke å bety at handlingen er klanderverdig, men at handlingen er i strid med institusjonens regler. Handlinger som åpenbart ikke er egnet til å gi studenten noen fordel ved eksamen, er likevel ikke fusk selv om handlingen objektivt sett er i strid med eksamensreglementet, jf. Rt. 2015 s. 995. Det er redegjort nærmere for hva som menes med fusk i punkt 16.4.4.3 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) og i punkt 6 i departementets brev til Stortinget datert 20. desember 2023 (se vedlegg 1 til [Innst. 169 L \(2023-2024\)](#)).

I punkt 16.4.4.3 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) har departementet foreslått enkelte føringer for hva som kan reguleres som fusk med hjemmel i den nye loven. Føringene innebærer at gjenbruk av eget arbeid som ikke har gitt uttelling i form av studiepoeng eller rett til å gå opp til eksamen, normalt ikke kan reguleres som fusk. Komiteen har i punkt 3.12 i [Innst. 169 L \(2023-2024\)](#) merket seg disse føringene. Departementet legger til grunn at disse føringene gir noen begrensninger i institusjonenes myndighet framover. Det betyr at institusjonene, fra det tidspunktet loven trer i kraft, normalt ikke kan ha regler som definerer gjenbruk av eget arbeid som ikke har gitt uttelling i form av studiepoeng eller rett til å gå opp til eksamen som fusk.

Eksamensreglene handler om hvilke regler som skal gjelde i en konkret prøvingssituasjon for at institusjonen skal kunne prøve studentens kunnskaper på en rettferdig og betryggende måte. Dette må nødvendigvis kunne variere med ulike emner og eksamensformer. Samtidig bør reglene og praksis i sektor samordnes bedre enn i dag. Departementet forventer at institusjonene samarbeider om å utvikle felles forståelse og praksis når det gjelder fusk. Departementet har også bedt Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, i samråd med aktørene i sektor, vurdere tiltak for å bidra til mer informasjon og erfaringsdeling i sektor.

Universiteter og høyskoler skal sørge for at studentenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvd og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte, jf. § 11-6 første ledd i den nye loven. En viktig del av institusjonenes ansvar er å sørge for at studentene får tilstrekkelig informasjon om hva som er tillatt i den konkrete prøvingssituasjonen. At studentene må være gjort kjent med hvilke regler som gjelder, er understreket i punkt 16.4.4.3 og i merknaden til lovforslagets § 12-4 andre ledd i punkt 23 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#). Dette er også understreket i punkt 3.12 i [Innst. 169 L \(2023-2024\)](#).

Departementet understreker at det at en handling er i strid med institusjonens regler og dermed anses som fusk, ikke er ensbetydende med at det skal gis en reaksjon i form av annullering eller utestenging. For det første må selve fuskehandlingen være utført forsettlig eller grovt uaktsomt for at det skal kunne brukes reaksjoner overfor studenten, jf. § 12-4 andre ledd. For det andre må reaksjonen stå i et rimelig forhold til handlingen. Et slikt forholdsmessighetsprinsipp gjelder generelt både innenfor strafferetten og i forvaltningen. I

punkt 16.4.4.3 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) er det understreket at reaksjoner i fuskesaker må være forholdsmessige. Departementet peker i dette punktet på at reaksjonsbruken i fuskesaker bør nyanseres, ikke bare ut fra graden av skyld (grov uaktsomhet eller forsett), men også ut fra hvor alvorlig fuskehandlingen er. En mindre alvorlig handling bør ikke føre til like streng reaksjon som en alvorlig fuskehandling, selv om begge handlingene er forsettlige. Departementet gir videre uttrykk for at det er forskjell på alvorlighetsgraden i å plagiere andres og eget arbeid, og at dette bør få betydning for reaksjonsfastsettelsen. Stortinget har sluttet seg til disse føringene. I punkt 3.12 i [Innst. 169 L \(2023-2024\)](#) gir komiteen også uttrykk for at det er behov for en differensiering i reaksjonspraksis hvor både mindre alvorlige overtramp, spesielt misforståelser og slurv, bør reageres på med en mye mildere form enn åpenbare forsøk på å fuske. Komiteen mener videre det er viktig å skille mellom plagiering og selvplagieringer, og at dette skillet bør få betydning for reaksjonsfastsettelsen.

I den nye loven § 12-4 tredje ledd andre punktum åpnes det for inntil to års utestenging ved særlig grove tilfeller av fusk og uredelig opptreden. Departementet understreker at dette ikke innebærer en generell utvidelse, men en adgang for institusjonene til å tilpasse reaksjonen til de særlig grove tilfellene av fusk. Hvilke tilfeller dette kan være aktuelt for, er omtalt i særmerknaden til § 12-4 tredje ledd andre punktum i punkt 23 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#). Det kan være tilfeller hvor studenter har handlet grovt uredelig ved å trekke inn en uskyldig part, for eksempel ved å sørge for at en medstudent blir mistenkt for å medvirke til fusk, eller at veiledere, medstudenter eller lærere får signaturen sin forfalsket, slik at studenten oppnår en uberettiget fordel i en vurderingssammenheng. Også saker hvor studenten betaler en annen for å utarbeide besvarelsen for seg, kan vurderes som et slikt særlig grovt tilfelle. Endringen innebærer ikke at det skal være noen generell økning av reaksjonsnivået ved fusk. Tvert imot, så innebærer føringene både i proposisjonen og innstillingen at reaksjoner i mindre alvorlige tilfeller bør bli mildere enn i dag.

Departementet forventer at institusjonene tilpasser reaksjonspraksisen i fuskesaker etter ny lov ut fra føringene i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#) og [Innst. 169 L \(2023-2024\)](#).

I dagens lov § 4-7 fjerde ledd står det at adgangen til å annullere ikke foreldes. Denne setningen er ikke videreført i den nye loven. Begrunnelsen er at setningen er rettslig overflødig da adgangen til å ilegge administrative sanksjoner ikke foreldes med mindre det fremgår av særloven at adgangen foreldes. Det vil dermed fortsatt være slik at adgangen til å annullere eksamen ikke foreldes. Dette er også understreket i særmerknaden til § 12-4 i punkt 23 i [Prop. 126 L \(2022–2023\)](#). At adgangen til å annullere eksamen ikke foreldes, innebærer at en eksamen kan annulleres etter at studenten er ferdig med utdanningen. I tidligere forarbeider, [Ot.prp. nr. 85 \(1993–1994\)](#) merknaden til § 54 nr. 4, er det imidlertid understreket at eksamen *kan* annulleres, og at det er adgang til å ikke annullere. I proposisjonene står det følgende: «Selv om det er påvist forhold som medfører at sensurvedtak i utgangspunktet ville måtte anses som ugyldig, vil den tid som er gått sammenholdt med forholdets art og omfang, kunne tilsi at vedtaket blir stående». Adgang til å vedta utestenging vil heller ikke foreldes, men dette vil trolig være lite aktuelt.

Sentralt fastsatte forskrifter til loven

Kunnskapsdepartementet er i gang med å gå gjennom de sentralt fastsatte forskriftene til universitets- og høyskoleloven. Et forslag til ny struktur og noen mindre endringer vil etter planen bli sendt på høring i løpet av mars 2024. Der vil det også bli gitt en oversikt over hvilke forskrifter som blir videreført inntil videre, og om andre pågående revisjonsprosesser. Det tas sikte på at oppdaterte forskrifter fastsettes slik at de kan tre i kraft samtidig med ny lov, det vil si 1. august 2024.

Med hilsen

Lars Vasbotten (e.f.)
avdelingsdirektør

Susanne Sollie
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 34/24-3
Møtedato: 27.05.2024
Journalnummer: 2024/236

Plan for utfasing av femte studieår på studieordningen av 2003

Bakgrunn

Når et studieprogram, en studieretning eller et emne legges ned, skal organet som legger det ned vedta en overgangsordning for undervisning og eksamen. Dette følger av UiBs studieforskrift § 3-1 nr. 6. I forbindelse med den planlagte reformen av femte studieår, må fakultetsstyret vedta en slik overgangsordning. I tillegg til å ha ordninger for de enkelte emnene, er det nødvendig å lage en overgangsordning hvor man ser studieåret som helhet. Selv om emnene ikke formelt legges ned før etter neste studieår, er det mange studenter som planlegger sine siste studieår som har spørsmål om hvilke ordninger som skal gjelde. Studieseksjonen vil derfor legge fram en sak for Studieutvalget og Fakultetsstyret nå.

Fakultetsstyret har vedtatt de overordnede rammene for reformen av femte studieår (sak nr. 60/23) og at denne skal gjelde fra studieåret 2025/2026 (sak nr. 82/23).

Normalordningen for femte studieår til og med studieåret 2024/2025 ser slik ut:

- JUS399 Masteroppgave (30 sp) og spesialemne eller
- JUS397 Masteroppgave, forskarline (70 sp) eller
- JUS396 Masteroppgave (60 sp) eller
- Utveksling (60 sp)
- Utveksling (30 sp) og masteroppgave eller spesialemner

Normalordningen for femte studieår fra og med studieåret 2025/2026 ser slik ut:

- Uten utveksling:
 - Fordypningsemne på 20 studiepoeng
 - Engelskspråklig spesialemne på 10 studiepoeng (disse omtales som «valgfrie emner videre)
 - Masteroppgave på totalt 30 studiepoeng:
 - Perspektivemne/opplæringsdel på 10 studiepoeng
 - Masteroppgave på 20 studiepoeng
- Normalordning med utveksling:
 - Utveksling 30 studiepoeng, kombinert enten med 30 studiepoeng valgfrie emner eller masteroppgave + perspektivemne/ opplæringsdel.
 - Eventuelt utveksling 60 studiepoeng.

Vi har enkelte unntak fra normalordningen i dag, som er foreslått å videreføre: JUS397 Forskerlinjen 70 studiepoeng, JUS396 med noe flere begrensninger enn i dag, LLM, engelskspråklige «pakker», JUS325 Rettshjelp.

I denne saken legger vi fram forslag til overgangsordning for spesialemner, masteroppgaven og godkjenning av spesialemner. Det kan dukke opp enkelttilfeller som faller utenfor noen av

scenarioene vi har klart å se for oss her. I de sakene vil vi forsøke å finne løsninger som i størst mulig grad samsvarer med linjene som er lagt fram i dette saksnotatet.

Spesialemnene som legges ned

Når fakultetet innfører ordningen med fordypningsemne på 20 studiepoeng, vil de norske spesialemnene på masternivå legges ned. Ordningen vi skisserer vil gjelde alle spesialemnener som legges ned i forbindelse med reformen.

Når et emne legges ned, skal det om nødvendig holdes eksamen de to påfølgende semestrene for studenter uten bestått resultat. Dette følger av UiBs studieforskrift § 7-8. Fakultetet kan vedta andre ordninger, så lenge de er minst like gode for studentene.

For spesialemnene som skal legges ned vil dette bli hovedregelen:

- For emner som går for siste gang H24, avholdes eksamen også V25 og H25
- For emner som går for siste gang V25, avholdes eksamen også H25 og V26

Det vil ikke bli avholdt undervisning etter at emnet har hatt sitt siste offisielle undervisningssemester. Tilbudet om eksamen to påfølgende semestre vil derfor bare gjelde studenter med eksamensrett som enten ikke har bestått eller ikke møtt til eksamen, eller som ønsker å gjennomføre frivillig gjentak.

Det vil være åpent for frivillig gjentak begge de siste eksamenene i emnet.

Studenter som går på studieordningen av 2023 og mangler eksamensrett i spesialemnener etter at de har gått for siste gang, må gjennomføre ett av emnene som tilbys fra studieåret 2025/2026.

Masteroppgave

Også for den nåværende masteroppgaven tenker vi at det må «avholdes eksamen» de to påfølgende semestrene for studenter som har fått godkjent de obligatoriske kravene (godkjent både prosjektskisse og prosjektnotat) senest våren 2025. De som er meldt opp til masteroppgave med levering våren 2025 og ikke leverer vil få overført innlevering til neste semester, uten krav om å delta på perspektivemnet/opplæringsdelen som innføres fra høsten 2025. Studentene får altså ta med seg «kursgodkjenningen» til neste innlevering. De som er meldt opp til masteroppgave med levering våren 2025 og heller ikke leverer til fristen høsten 2025, vil få overført innleveringen til våren 2026 på samme måte. Hvis de heller ikke leverer masteroppgaven våren 2026, må de over på den nye ordningen for masteroppgaven, med krav til perspektivemne/opplæringsdel.

Studenter som *ikke* har fått godkjent de obligatoriske kravene senest innen våren 2025 må gjennomføre den nye masteroppgaven med krav til perspektivemne/opplæringsdel som innføres fra høsten 2025.

Denne ordningen kan føre til at studenter som går på 2003-ordningen som av ulike grunner ønsker å utsette avslutningen av studiet uten å måtte gjennomføre den nye ordningen for masteroppgave, melder seg på masteroppgave med innlevering våren 2025 og gjennomfører de obligatoriske kravene uten intensjon om å levere. Konsekvensene av dette vil være at vi bruker noe mer administrative ressurser på å finne veiledere til disse studentene, og at vi finner flere veiledere enn nødvendig. Det kan også innebære en viss «slitasje» på veilederkorpset, hvor flere enn ellers vil oppleve at studenter ikke gir lyd fra seg i løpet av

skrivesemesteret. Disse negative konsekvensene kan vi akseptere dette ene semesteret for å få til en så smidig overgangsordning som mulig.

Godkjenning av spesiallemner fra UiO/UiT

For studentene på 2003-ordningen har vi følgende regel om godkjenning av spesiallemner fra UiO/UiT i fakultetets utfyllende regler § 5-2 nr. 4:

Spesiallemner på masternivå ved Det juridiske fakultet i Oslo som kan inngå i mastergraden der, og spesiallemner på masternivå ved Det juridiske fakultet i Tromsø som kan inngå i mastergraden der, godkjennes som spesiallemner i mastergraden ved Det juridiske fakultet i Bergen.

I styresak 60/23 om reform av femte studieår står det følgende i del 12 om godkjenning av emner tatt ved andre norske institusjoner:

Studentenes rett til å få godkjent utdanning fra andre norske læresteder som en del av mastergraden i rettsvitenskap ved UiB reguleres av universitets- og høyskoleloven § 3-5e. Det sentrale vurderingskriteriet er om læringsutbyttet for emnet som søkes godkjent tilsvarer læringsutbyttet for emnet som det er ment å erstatte, jf. § 3-5e (2).

Mye av poenget med endringene av 5. studieår som nå foreslås, er å legge til rette for fordypning og spesialisering gjennom studentaktiv læring og langt tettere oppfølging enn på dagens opplegg. Dette handler ikke bare, og heller ikke først og fremst, om at studentene skal få spesialisert kunnskap om et utvalgt rettsområde. Grepert med et fordypningsemne på 20 studiepoeng legger til rette for dybdelæring som normalt ikke kan oppnås på et emne på bare 10 studiepoeng, og grepert med obligatorisk undervisning på et engelsk spesiallemne legger til rette for samhandling med utenlandske studenter som ikke kan oppnås på annet vis. Andre sentrale læringsmål er metodisk refleksjon, integrering i forskningsaktiviteten på fakultetet, perspektiver på rettsdogmatikken, internasjonalisering, muntlige ferdigheter mv. Flere av disse læringsmålene kan ikke prøves på en fullgod måte på en eksamen, og vil derfor bli kvittert ut gjennom obligatoriske undervisningsaktiviteter.

Søknader om godkjenning av spesiallemner fra andre juridiske lærestedet må vurderes konkret, men det må kommuniseres klart til studentene at fakultetet bare kan og vil godkjenne emner med et læringsutbytte som tilsvarer læringsutbyttet for emnene som de er ment å erstatte. Med mindre UiO eller UiT legger om undervisningen på sine valg-/spesiallemner på samme måte som det nå tas til orde for at vi bør gjøre, så vil det i de fleste tilfeller ikke være mulig å godkjenne valg-/spesiallemner fra UiO eller UiT som erstatning for de ulike emnene på vårt nye 5. studieår.

Studenter som tar pause fra studiene, permisjon eller av andre grunner har etterslep, må i utgangspunktet regne med å forholde seg til ordningen på det nye femte studieåret. Studenter på kull 2020 og tidligere som ikke har fullført studiet innen utgangen av våren 2025 må derfor i utgangspunktet forholde seg til reglene for godkjenning av spesiallemner som vil gjelde på 2021-ordningen.

Vi foreslår et unntak for studenter som har gjennomført (eventuelt med godkjenning) ni semester av studiet i 2003-ordningen, inkludert masteroppgaven. Disse vil kunne få godkjent spesialemer fra Oslo eller Tromsø i tråd med nåværende regel i § 5-2 nr. 4. Begrunnelsen er at studentene har gjennomført en så stor del av studiet i 2003-ordningen at vi også kan behandle de siste 30 studiepoengene med spesialemer på samme måte som de andre studentene på 2003-ordningen.

MAJUR-2

For studenter på MAJUR-2 vil utfasingen av deres andre studieår (tilsvarende femte studieår i det femårige masterprogrammet) legges opp på samme måte som skissert over.

Saken legges fram for Studieutvalget til drøftelse/uttalelse

16.05.2024

INGVSTR

[Tilbake til saklisten.](#)

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 35/24
Møtedato: 27.05.2024
Journalnummer: 2024/236

Endring i Utfyllende regler § 5-5 - praksis for faglig godkjenning av Exfac fra andre fakultet/institusjoner

Bakgrunn

Universitets- og høyskoleloven § 3-5 e: Faglig godkjenning av utdanning fra annen institusjon som er regulert av denne loven

(1) Universiteter og høyskoler som tilbyr akkrediterte studier etter denne loven, skal, etter søknad fra enkeltpersoner, godkjenne beståtte studier, emner, fag, eksamener eller prøver fra andre utdanningsinstitusjoner som er regulert av denne loven, som del av søkerens studium ved institusjonen, med samme antall studiepoeng. Dette skal skje i den utstrekning de oppfyller de faglige kravene til en bestemt eksamen, et bestemt emne, en bestemt utdanning eller en bestemt grad ved institusjonen.

(2) Godkjenningen er en faglig vurdering av om studenten har oppnådd et bestemt faglig nivå. Det innebærer at læringsutbyttet må tilsvare det som kreves for tilsvarende emner for det aktuelle studiet ved institusjonen. En slik godkjenning innebærer at studenten ikke må ta tilsvarende eksamen, emne, utdanning eller grad på nytt.

(3) Institusjonen som godkjenner, skal sikre at det ikke gis dobbel uttelling for samme faginnhold innenfor samme grad

Fakultetet har hatt en praksis hvor vi har godkjent Exfac fra andre fakultet og andre utdanningsinstitusjoner uten noen nærmere vurdering av det faglige innholdet. Over tid har utviklingen gått i retning av at innføringsemner blir mer og mer tilpasset studieprogrammet de inngår i. Vår egen Exfac (JUS100) har også utviklet seg i denne retningen, og gir nå en god innføring i juridisk metode og rettsvitenskap som det er viktig at de som skal ta en mastergrad i rettsvitenskap har med seg. Vi opplever at UiBs studieforskrift som trådte i kraft 01.01.2024 gir oss større handlingsrom til å vurdere godkjenning av Exfac enn den tidligere UiB-forskriften.

Derfor ønsker vi nå å endre vår praksis, slik at det kun er Exfac fra andre rettsvitenskapelige utdanninger som godkjennes i mastergraden i rettsvitenskap ved UiB. Vurderingen er at studenter med Exfac fra ikke-juridiske utdanninger ikke vil oppfylle de faglige kravene i JUS100.

Omfang

De siste årene har det vært rundt fem studenter hvert år som har fått godkjent Exfac uten at det har inngått i en juridisk utdanning som har gitt grunnlag for godkjenning av hele studieår. I vedtakene til disse studentene har vi rutinemessig lagt inn en anbefaling om å ta JUS100, og det er hvert år studenter som ombestemmer seg og ber om å få godkjenningen opphevet. Den foreslåtte endringen i vår praksis vil ramme relativt få studenter.

Faglig godkjenning av tidligere faglig godkjenning

Vi vil kunne oppleve at studenter som søker seg inn på vårt studium og har en bachelorgrad i rettsvitenskap fra før, har fått godkjent en ikke-juridisk Exfac som en del av sin bachelorgrad. Det ville vært svært lite hensiktsmessig å kreve at disse studentene skulle gjennomføre JUS100 ved siden av sitt fjerde studieår. I disse tilfellene må vi kunne vurderer studentenes utdanning som helhet. Det vil si at vi vurderer at de faglige kravene i JUS100 er oppfylt hvor studenten har gjennomført ett eller flere år med jussstudier ved en annen norsk utdanningsinstitusjon, selv om studenten ikke har gjennomført en juridisk variant av Exfac.

Endring i regelverk

I fakultetets utfyllende regler har vi en § 5-5 med overskriften «Innføringsemne og Ex.phil.» Vi foreslår å legge til et avsnitt om godkjenning av JUS100 her.

I nåværende § 5-5 har vi en regel som sier at studenter som har rett til faglig godkjenning av JUS100 fordi man fra før har en annen exfac-variant enn vår, likevel har fri adgang til å ta JUS100. Dette er et unntak fra regelen i § 5-3 som gir begrensninger på deltakelse i undervisning og eksamen på emner en student kan få faglig godkjenning for.

Vi foreslår å videreføre unntaket i § 5-5 selv om vi nå bare godkjenner Exfac fra rettsvitenskapelige utdanninger. Det kan være både faglige og sosiale grunner til at studenter som kunne fått godkjent Exfac også etter ny praksis ønsker å delta på JUS100. Omfanget her vil være såpass lite at vi ikke ser noen grunn til å hindre disse fra å delta på JUS100 om de ønsker.

Forslaget vårt til ny § 5-5 ser slik ut:

§ 5-5 Innføringsemne og Ex.phil.

4. Innføringsemne (Exfac) fra andre rettsvitenskapelige utdanninger i Norge godkjennes som JUS100 Exfac - Innføring i juridisk metode. Andre varianter av ex.fac. godkjennes ikke.
5. For innføringsemnet JUS100 er det fri adgang til å ta hele emnet, selv om man har rett til faglig godkjenning på bakgrunn av at man fra før har en annen ex.fac.-variant enn den fra Det juridiske fakultet UiB. En eventuell faglig godkjenning vil da falle bort, og JUS100 vil inngå i graden.
6. Eventuell godkjenning av EXPHIL henvises til Institutt for filosofi og førstesemesterstudier ved Det humanistiske fakultet.

Vi foreslår ikke endring i utfyllende regler § 5-7 om faglig godkjenning av tidligere faglig godkjenning. Regelen sier nå bare at tidligere godkjenning vil bli vurdert på nytt, og ikke hvordan vurderingen skal gjøres. Forslaget vårt om praksis rundt godkjenning av tidligere godkjenning foreslås heller tatt inn i fakultetets rutiner, som for eksempel wiki.

forslag til vedtak:

Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen § 5-5 endres slik:

§ 5-5 Innføringsemne og Ex.phil.

7. Innføringsemne (Exfac) fra andre rettsvitenskapelige utdanninger i Norge godkjennes som JUS100 Exfac - Innføring i juridisk metode. Andre varianter av ex.fac. godkjennes ikke.
8. For innføringsemnet JUS100 er det fri adgang til å ta hele emnet, selv om man har rett til faglig godkjenning på bakgrunn av at man fra før har en annen ex.fac.-variant enn den fra Det juridiske fakultet UiB.
9. Eventuell godkjenning av EXPHIL henvises til Institutt for filosofi og førstesemesterstudier ved Det humanistiske fakultet.

Fakultetets praksis rundt godkjenning av JUS100 endres som beskrevet i saksnotatet.

12.05.2024
INGVSTR

[Tilbake til sakslisten.](#)

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 36/24
Møtedato: 27.05.2024
Journalnummer: 2024/236

Endring i emnebeskrivelsen for JUS100 EXFAC – Innføring i juridisk metode

Emneansvarlige på JUS100 ønsker å gjøre følgende endringer i læringsutbyttebeskrivelsen og litteratur:

Endring av litteratur

Følgende tilleggslitteratur tas ut:

- Berge/Langford, «Norway's Constitution in a Comparative Perspective», *Oslo Law Review* nr.3 2019, s. 198-228 (20 sider) tas ut.

Følgende bokkapittelet blir ny hovedlitteratur:

- Postema, Gerald, «AI in Law or AI in the Place of Law?» i *Law's Rule*, Oxford, 2022 s. 293-305 (12 sider)

Informasjon om DIGI-emner: Endring av emnebeskrivelsen

Studentene på JUS100 skal oppfordres til å ta [DIGI100 Digital student](#) og [DIGI101 Digital kildekritikk](#). Under «Tilrådde forkunnskaper» i emnebeskrivelsen legges inn følgende:

«Dette emnet er godt eigna i kombinasjon med DIGI100 Digital student og DIGI101 Digital kildekritikk»

Oppdatering og presisering av terminologien i arbeidskravenes punkt 5

Formuleringen endres fra:

«Muntlig gruppeoppgave skal gjennomføres i seminarene»

Til:

«Gruppedelse av muntlig refleksjonsoppgave skal gjennomføres i seminarene.»

forslag til vedtak:

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

Emnebeskrivelsen og litteraturlisten for JUS100 EXFAC – Innføring i juridisk metode endres i tråd med forslagene i saksnotatet.

13.05.2024
ANNNI

[Tilbake til sakslisten.](#)

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 37/24
Møtedato: 27.05.2024
Journalnummer: 2024/236

Endring i navn, læringsutbyttebeskrivelse, litteraturliste og vekting av eksamensdeler for JUS221 Rettsstaten

Emneansvarlige for JUS221 Rettsstaten har foreslått justert navn, læringsutbyttebeskrivelse og litteraturliste for emnet. Videre justeres brøken for vekting av henholdsvis skole- og hjemmeksamen.

Endringene er markert med rødt i vedlagte emnebeskrivelse.

forslag til vedtak:

Fra og med studieåret 2024/25 endrer JUS221 navn til «JUS221 Rettsstaten – statsrett, europarett og folkerett». I tillegg endres læringsutbyttebeskrivelsen og litteraturlisten i tråd med saksnotatet.

Fra dags dato endres brøken for vekting av henholdsvis skole- og hjemmeksamen. Felleskarakter fastsettes automatisk på bakgrunn av delkarakterene. Ved fastsettingen teller skoleeksamen 51% og hjemmeksamen 49%.

13.05.2024
ANNNI

[Tilbake til saklisten.](#)

Vedlegg:

JUS 221 Rettsstaten – statsrett, europarett og folkerett

1. Behov for et mer beskrivende navn:

- Foreslår JUS 221 *Rettsstaten – statsrett, europarett og folkerett*

2. Læringsutbytte med sporede endringer

Behov for å løfte grunnrettighetsvernet i EU/EØS-retten inn i omtalen av menneskerettens status og rekkevidde i norsk rett og for å løfte frem EU/EØS-rettens hovedregler om de fire frihetene

Kunnskaper:

Når kurset er gjennomført skal studentene kunne gjøre greie for **de statsrettslige, europaretslige og folkerettslige rammene for den norske rettsstaten. Dette inkluderer kunnskap om** det dynamiske samspillet mellom statsmaktene, og mellom nasjonal og internasjonal rett, og hvordan dette virker inn på utformingen, tolkningen og håndhevingen av retten. **Studentene skal også kunne gjøre greie for menneskerettens status og rekkevidde i norsk rett, herunder forholdet mellom Grunnloven og internasjonale menneskerettsinstrumenter, særlig EMK.**

Studentene skal kunne redegjøre for de ulike rettskildene i statsretten, **europaretten og folkeretten, EMK, EU- og EØS-retten**, og kunne bruke disse for å løse rettsspørsmål på en metodisk bevisst måte. Dessuten skal studentene ha god forståelse av prinsippene for tolking av Grunnloven, **folkeretten EMK, EU- og EØS-avtalen, EU-retten, og folkerettslige avtaler mer generelt**, og kunne anvende disse for å løse konkrete tolkingsspørsmål.

Materielt skal studentene særlig kunne gjøre greie for menneskerettens stilling i norsk rett, med vekt på Grunnloven og EMK, og EU/EØS-rettens hovedregler om fri bevegelse.

Studentene skal i både skriftlig og muntlig form, både på norsk og engelsk, kunne drøfte teoretiske og praktiske rettsspørsmål innenfor følgende emneområder:

1. Statsretten *De grunnleggende norske rettsreglene om staten og de sentrale statsmaktene*

Studentene skal **særlig** kunne gjøre greie for:

- Forholdet mellom statsmaktene og de konstitusjonelle prinsippene som styrer dette, særlig parlamentarismen
- Rettsutvikling på statsrettens område (formell grunnlovsendring, sedvanerett, tolking, utvikling gjennom internasjonalt samarbeid, nødrett)
- Stortingets og Regjeringens kompetanser og oppgaver, med særlig vekt på området for utenriksstyret
- Domstolenes uavhengighet og kontroll med Stortinget og forvaltningen (prøvingsretten)

2. Folkerettens *s-regler om forholdet mellom stater og om internasjonale organisasjoner*

Studentene skal **særlig** kunne gjøre greie for:

- Utvikling og innhold av folkeretten
- Normdanning i folkeretten

- Reglene om statsterritorium og jurisdiksjon
- Folkerettens ansvarsregler
- Folkerettens krav til virkning i nasjonal rett

3. EU- og EØS-retten

Studentene skal **særlig** kunne gjøre greie for:

- Det folkerettslige grunnlaget for EU- og EØS-samarbeidet
- Hovedtrekkene ved reguleringen av det indre markedet, **herunder særlig hovedreglene om fri bevegelse**
- De sentrale EU- og EØS-institusjonenes kompetanser og oppgaver
- Domstolskontroll ved inngrep i EU- og EØS-rettigheter, særlig om EU- og EFTA-domstolens tilsyn med medlemsstatene
- EU- og EØS-rettens ansvarsregler
- EU- og EØS-rettens krav til virkning i nasjonal rett

4. Det nasjonale og internasjonale vernet av menneskerettighetene

Studentene skal **særlig** kunne gjøre greie for:

- Utvikling og innholdet av menneskerettighetsbegrepet
- Det nasjonale og internasjonale vernet av menneskerettighetene
- Domstolskontroll med hjemmel og forholdsmessighet ved inngrep i menneskerettighetene, **nasjonalt og internasjonalt. Dette omfatter både nasjonale domstolers kontroll med andre myndigheter og EMDs tilsyn med staters respekt for og sikring av menneskerettighetene**
- Konstitusjonelle og menneskerettslige krav til lovgivningen: Legalitetsprinsippet og forbudet mot tilbakevirkende lover
- Et utvalg av sivile og politiske rettigheter slik de er nedfelt i Grunnloven og/eller EMK, inkl. retten til liv, integritet, personlig frihet, privatliv, ytringsfrihet og eiendom, og diskrimineringsforbud
- Ansvarsregler knyttet til brudd på ulike menneskerettigheter
- **Menneskerettighetenes stilling i EU/EØS-retten og samspillet mellom EMD, EU-domstolen og EFTA-domstolen**
- Ulike menneskerettighetsinstrumenters krav til virkning i nasjonal rett

5. Samspillet **mellom statsmaktene, og mellom nasjonal og internasjonal rett og hvordan dette virker inn på utformingen, tolkningen og håndhevingen av retten**

Studentene skal særlig kunne gjøre greie for:

- **Samspillet mellom EMK, EU-retten, EØS-retten og annen folkerett i fastleggingen av rammene for den norske rettsstaten**

~~Hvordan emnene behandlet i 1–4 gjensidig påvirker fastleggingen av retten på hverandres område samt hvordan de påvirker fastleggingen av norsk gjeldende rett på alle nivå.~~

- Hvordan norsk rett på ulikt vis tillegger folkerettslige regler virkning i Norge, med særlig vekt på ~~„men ikke begrenset til~~, EMK og EØS-retten.
- Metodiske likheter og ulikheter mellom norsk statsrett, EMK, EU-retten, EØS-retten og alminnelig folkerett ~~de delene som behandles i emnet~~
- ~~RNasjon~~rettslige konsekvenser av overtredelse av de statsrettslige, europaretslige og folkerettslige rammene for lovgivning og forvaltning statsrettslige normer, folkeretten, EU- og EØS-retten samt menneskerettighetene

Ferdigheter:

Studenten kan:

- ~~fastlegge rettslig relevant faktum i et saksforhold, og på grunnlag av dette identifisere og formulere rettslige problemstillinger~~
- innhente og systematisere rettslig relevant materiale fra norske, skandinaviske og engelskspråklige kilder, også ved bruk av digitale verktøy
- formidle og evaluere juridiske analyser og standpunkt på en poengtert, presis og etterrettelig måte både muntlig og skriftlig, på så vel norsk som engelsk, gjennom å:
 - utarbeide ulike former for selvstendige skriftlige arbeider
 - diskutere og prosedere ulike rettslige standpunkt
 - gi tilbakemeldinger på andres arbeid og selv motta og gjøre bruk av slike tilbakemeldinger

Generell kompetanse:

Studenten kan:

- systematisere og avveie argumentasjon, rådgi og treffe avgjørelser
- tilegne seg ny kunnskap, følge med i rettsutviklingen og løse nye rettslige spørsmål
- formidle juridiske analyser til allmennheten, skriftlig og muntlig, på norsk og på engelsk
- presentere og argumentere for egne vurderinger og konklusjoner for større og mindre grupper av tilhørere
- ~~[Delvis avhengig av prøvingsform: planlegge og gjennomføre større arbeidsoppgaver innen en gitt tidsramme]~~
- følge akademiske krav til kildehenvisninger og bruk av andres arbeider
- arbeide selvstendig og i grupper

3. Litteratur

Endringer av EU/EØS-litteraturen

EU-boken:

- Inn med Kap. 6, punkt 75-84 og 94-116 om Charteret/grunnleggende rettigheter (10 sider)
- Gir følgende kapitler/punkter som pensum:
 - o Kap. 1-2; kap. 3, punkt 1-102; kap. 4; kap. 5, punkt 1-10, og 39-101; kap. 6, punkt 1-126, og 133-136; kap. 7, punkt 1-9, 14-58, 130-180, og 186-190; kap. 8, punkt 1-56, 60-75, 91-111, 113 og 130
 - o Totalt: 229 sider (10 mer enn i dag)

EØS-boken:

- Inn:
 - o Kap. 2, punkt 1, punkt 2.1-2.3 og punkt 3 om det indre marked og de fire frihetene (55 sider)
- Ut:
 - o Kap. 4, punkt 2 (3 sider)
 - o Kap. 5, unntatt punkt 1 (32 sider)
- Gir følgende kapitler/punkter som pensum:
 - o Kap. 1; kap. 2, punkt 1-3; kap. 3, med unntak av punkt 2; kap. 4, med unntak av punkt 2; kap. 5, punkt 1; kap. 6, med unntak av punkt 4.1; kap. 7, med unntak av punkt 4; kap. 8, med unntak av 4.1, 5.1, 6.1 og 10.1; kap. 9, punkt 5
 - o Totalt: 347 sider (20 mer enn i dag)

Endringer Folkerett

Oppdatering til ny utgave av Henriksen (fra 3. til fjerde utgave)

- Inn, Henriksen, International law 4. utg:
 - o Kap. 1.3 – 1.7 (8 sider)
 - o Kap. 2 (19 sider)
 - o Kap. 3 (19 sider)
 - o Kap. 4 (23 sider)
 - o Kap. 5 (15 sider)
 - o Kap. 7 (23 sider)
 - o Kap. 8 (24 sider)
 - o Kap. 10 (24 sider)
 - o Kap. 12 (19 sider)
 - o Kap. 13 (25 sider)
 - o Kap. 14 (24 sider)
- Ut, Henriksen, International law, 3. utg:
 - o Kap. 1.2.6 - 1.7 (8 sider)
 - o Kap. 2 (20 sider)
 - o Kap. 3 (18 sider)
 - o Kap. 4 (23 sider)
 - o Kap. 5 (15 sider)
 - o Kap. 7 (23 sider)
 - o Kap. 8 (23 sider)
 - o Kap. 10 (23 sider)
 - o Kap. 12 (19 sider)

- Kap. 13 (22 sider)
- Kap. 14 (23 sider)
- Tatt ut 217 sider, tatt inn 223 sider, gir en økning på 6 sider. Innregnet i dette er oppsummering, spørsmål og referanser til videre lesning i slutten av det enkelte kapittel. Mye av økningen skyldes layoutmessige forskjeller fordi tekst bryter over.

4. Vekting av skole- og hjemmeeksamen

Vektingen av skole- og hjemmeeksamen endres slik at skoleeksamen teller 51 % og hjemmeeksamen teller 49 %. Dette er slik at disse eksamener ikke skal omfattes av kravet om to sensorer som trer i kraft med ny Universitets- og høyskolelov 1. august 2024.

“Emnet undergis en samlet prøving ved to deksamener

- Skoleeksamen, 6 timer
- Hjemmeeksamen, over en arbeidsuke

Det gis separat karakter for skole- og hjemmeeksamen. Emnet er ikke bestått uten karakter E eller bedre på begge eksamener. Felleskarakter fastsettes automatisk på bakgrunn av delkarakterene. Ved fastsettingen teller skoleeksamen **51%** og hjemmeeksamen **49%**. Ved utstedelse av karakter opplyses det om delkarakterer og felleskarakter.”

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 38/24
Møtedato: 27.05.2024
Journalnummer: 2024/236

Retningslinjer for å ivareta forskningsetikk og personvern i masterprosjekter

Saksopplysning

I 2028 ble lov om behandling av personopplysninger vedtatt, og gjorde EUs personvernforordning (GDPR) til norsk lov. Loven pålegger UiB et ansvar for forsvarlig håndtering av personopplysninger i student- og forskningsprosjekter.

Forskningsetikkloven kom i 2017, og pålegger et tilsvarende ansvar for å sikre at forskningen ved institusjonen skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer, i tillegg til å gi nødvendig opplæring av kandidater og ansatte i anerkjente forskningsetiske normer

Fakultetet har ikke hatt gode rutiner på dette området tidligere, men vi ser et behov for å ha det. «Retningslinjer for å ivareta forskningsetikk og personvern i masterprosjekter» (vedlegg) legges derfor frem for studieutvalget som vedtakssak. Retningslinjer er første steg, og det skal etter planen også opprettes e-læringskurs for studenter som skal skrive masteroppgave (mål om ferdigstillelse av kurset i løpet av 2024, ansvaret for kurset legges til fakultetets redelighetsutvalg v/ leder Ragna).

Retningslinjene vil bli gjort synlig for studentene og publiseres på nettsidene til fakultetet.

forslag til vedtak:

Retningslinjer for å ivareta forskningsetikk og personvern i masterprosjekter vedtas.

21.05.2024
ANNNI

[Tilbake til sakslisten.](#)

Vedlegg:

Retningslinjer for å ivareta forskningsetikk og personvern i masterprosjekter

Det juridiske fakultet, UiB

Alle som forsker eller studerer ved UiB har et ansvar for forskningsetikk og vitenskapelig redelighet. Dette ansvaret innebærer å unngå fusk og uredelighet, å sørge for at forskningen ikke skader deltakerne eller samfunnet, og å behandle personer som omfattes av forskningen med respekt og forsvarlighet. For studenter blir dette særlig aktuelt i forbindelse med arbeidet med masteroppgaven.

Studenter ved Det juridiske fakultet skal:

- Gjøre seg kjent med og følge de gjeldende nasjonale forskningsetiske retningslinjene for samfunnsvitenskap og humaniora, samt UiBs egne retningslinjer og rutiner.
- Melde fra til fakultetet dersom et planlagt masterprosjekt innebærer særlige forskningsetiske problemstillinger eller krevende personvernspørsmål.
- Avklare oppgavens innretning med sin veileder med hensyn til metodevalg, forskningsetikk og ivaretagelse av personvern hensyn, og rette seg etter veileders råd når det gjelder forskningsetikk og personvern.

Personvern

I forbindelse med masteroppgaven vil mange behandle rettsavgjørelser eller annet materiale som inneholder personopplysninger. Med personopplysning menes alle typer opplysninger og vurderinger som kan knyttes til en fysisk person direkte eller indirekte, enten alene eller sammen med annen informasjon.

Studenter ved Det juridiske fakultet skal:

- Sørge for at det samles inn minst mulig personidentifiserende opplysninger, og at det kun behandles personopplysninger som er nødvendige for å oppnå formålet med prosjektet.
- Utvise ekstra varsomhet dersom prosjektet omfatter særlige kategorier personopplysninger (tidligere kalt 'sensitive'). Dette inkluderer opplysninger om barn, straffedommer eller lovovertrедelser, rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, filosofisk eller religiøs overbevisning, fagforeningsmedlemskap, helse, seksuelle forhold eller seksuell orientering.
- Som hovedregel anonymisere eller slette personopplysninger ved prosjektavslutning, med mindre informasjonen skal oppbevares for etterkontroll eller framtidige forskningsformål (for eksempel dersom oppgaven skal videreutvikles til en artikkel).
- Registrere prosjektet sitt i UiBs oversikt over student- og forskningsprosjekter – RETTE dersom dette er påkrevd (se egen veileder).

Informasjonssikkerhet

Masterprosjekter som behandler personopplysninger må sikre at opplysningene behandles forsvarlig, og kun er tilgjengelig for student, veileder og eventuelle andre tilknyttet prosjektet.

Studenter ved Det juridiske fakultet skal:

- Kun behandle personopplysninger i de løsninger som UiB har godkjent og drifter. Som hovedregel skal persondata lagres i OneDrive knyttet til UiB-bruker, og særlige kategorier av

persondata i SAFE. Det er ikke tillatt å lagre informasjon som inneholder personopplysninger i annen personlig skytjeneste.

- Sørge for sikker lagring ved papirbasert behandling av særlige kategorier personopplysninger som ikke er anonymiserte. Kravet er at det skal være to sperrer for tilgang til opplysninger. Dette kan sikres gjennom lås på arkivskap og lås på rommet hvor data oppbevares.
- Benytte e-postkonto knyttet til UiB-bruker ved forespørsler om utlevering av rettsavgjørelser og andre dokumenter som kan inneholde personopplysninger. Det er ikke tillatt å bruke privat epost til dette formålet.
- Varsle umiddelbart ved brudd på personopplysningssikkerheten via avviksmelding i UiB Hjelp. Dette gjelder for eksempel dersom opplysninger har kommet på avveie eller uvedkommende kan ha fått tilgang til personopplysninger.

Publisering

Som student eier du rettighetene til din masteroppgave. Masteroppgaver er en viktig del av norsk forskning som mange kan ha interesse av å lese. UiB oppfordrer alle masterstudenter til å gjøre oppgaven sin tilgjengelig i BORA (Bergen Open Research Archive), som er et ikke-kommersielt system som sikrer langtidslagring og tilgjengeliggjøring.

Studenter ved Det juridiske fakultet skal:

- Være ærlig i rapportering av resultater, og påpeke vitenskapelig usikkerhet.
- Sitere og referere til andres arbeid på en korrekt måte.
- Ta hensyn til personer og grupper som er direkte eller indirekte berørt av forskningen.
- Vise særlig aktsomhet dersom det publiserte materialet inneholder informasjon som direkte eller indirekte kan knyttes til fysiske personer.

Veileder for registrering i RETTE

I samsvar med personvernforordningen artikkel 30 (krav til protokoll) skal forsknings- og studentprosjekter som behandler personopplysninger være registrert i UiBs prosjektoversikt [RETTE](#).

Gjennom registrering i RETTE oppgis informasjon om formålet med prosjektet, hvilke typer personopplysninger som samles inn, hvem som utfører prosjektet, hvem som er prosjektansvarlig ved fakultetet og når prosjektet skal avsluttes.

Prosjekter som kun benytter allment tilgjengelige kilder slik som Lovdata og Rettsdata, offentlige dokumenter eller publisert litteratur skal ikke meldes i RETTE.

Følgende er eksempler på prosjekter som skal meldes i RETTE:

1. Prosjekter som frembringer eget datamateriale som inneholder personopplysninger. Eksempler på dette kan være gjennomføring av intervjuer eller spørreundersøkelser, notater eller opptak fra f.eks. rettssaker.
2. Prosjekter som søker tilgang til materiale som ikke er åpent tilgjengelig og som inneholder personopplysninger. Eksempler på dette kan være utlevering av dommer fra tingretter, innsyn i nemndsavgjørelser eller lignende.
3. Prosjekter som skal hente inn materiale hvor det fremgår informasjon som faller inn under personvernforordningens særlige kategorier av personopplysninger. Eksempler på dette er:
 - opplysninger om barn.
 - opplysninger om straffedommer eller lovovertrедelser.
 - opplysninger om rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, filosofisk eller religiøs overbevisning eller fagforeningsmedlemskap.
 - opplysninger om helse, seksuelle forhold eller seksuelle orientering.

Andre prosjekter kan også utlyse krav om melding. Ta kontakt med masteroppgave.jurfa@uib.no dersom du er usikker.

Prosjekter som krever registrering i RETTE skal alltid ha intern veileder. I RETTE skal studenten ha rollen som prosjekteier og veileder ha rollen som prosjektansvarlig.

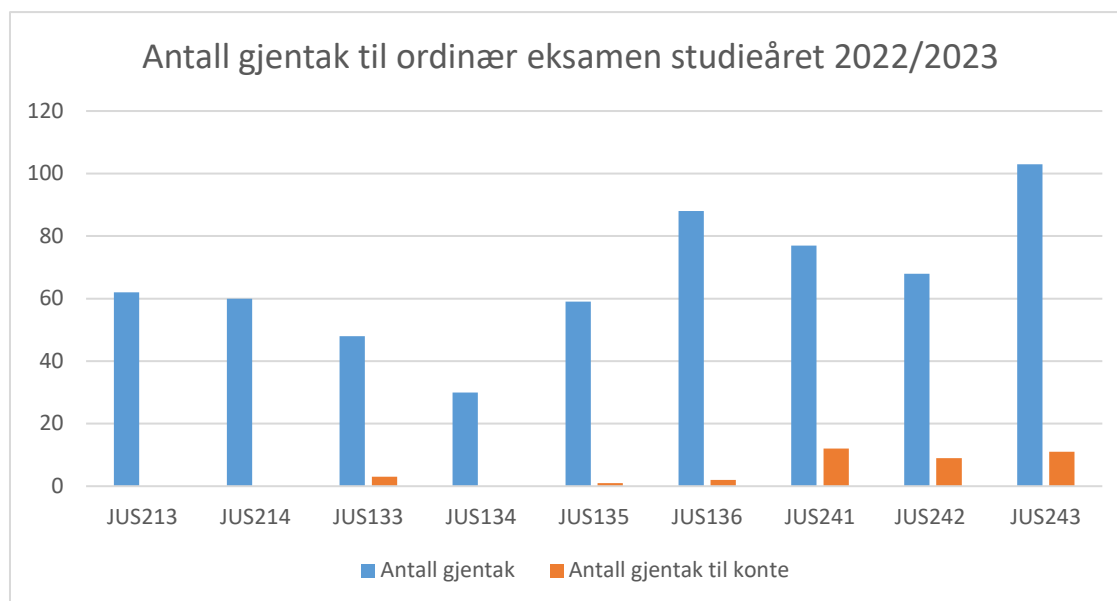
Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 39/24
Møtedato: 27.05.2024
Journalnummer: 2024/236

Frivillig gjentak av JUS231 Obligasjonsrett til kontinuasjonseksamen

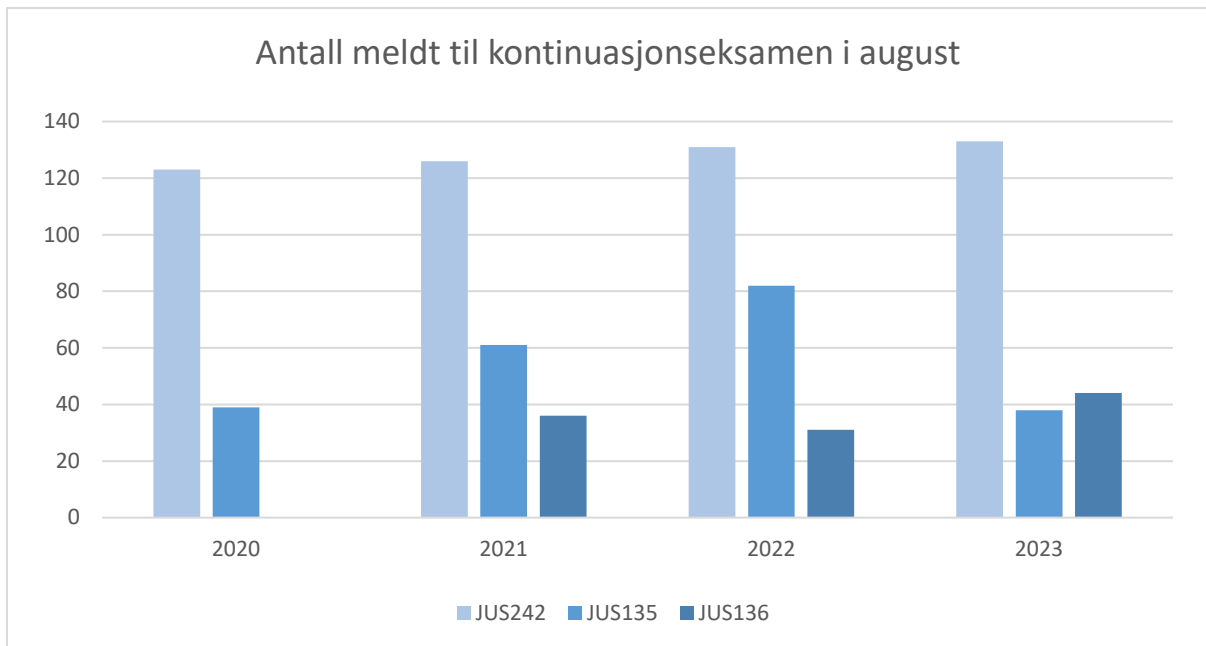
Bakgrunn

De emneansvarlige på JUS242 Rettergang, professor Magne Strandberg og professor Ørnulf Øyen, har rettet henvendelse til studiedekanen (vedlegg 1) med forslag om at det åpnes for frivillig gjentak av JUS231 Obligasjonsrett til kontinuasjonseksamen. Tredjeårsemnet JUS231 Obligasjonsrett går parallelt med JUS345 Strafferett og JUS346 Rettergang (hhv. JUS241 Strafferett og JUS242 Rettergang på 2003-studieordningen).

Ved Det juridiske fakultet er det et høyt antall studenter som velger å gjenta allerede beståtte emner. Dersom vi bruker studieåret 2022/2023 som eksempel, er gjentakstallene ganske høye for samtlige obligatoriske emner med bokstavkarakter:

De høye gjentakstallene på enkelte emner innebærer at studentene konsentrerer seg om gjentak av tidligere beståtte emner, fremfor det emnet som ligger i utdanningsplanen deres i det aktuelle semesteret. Ut fra studieadministrasjonens erfaringer over flere år, er dette særlig tydelig i Rettergang-emnet, der antallet vurderingsmeldte til kontinuasjonseksamen er svært høyt.

JUS242 har alltid svært mange flere oppmeldte studenter enn de andre emnene på studiet, og det går an å tolke dette dithen at studentene heller fokuserer på å gjenta emnet JUS231 (tidl. JUS136) Obligasjonsrett på tredje studieår.

Det første diagrammet – *Antall gjentak til ordinær eksamen* – viser at det er svært høye gjentakstall på og JUS136 (JUS231 Obligasjonsrett). Gjentakstallet på JUS242 er også høyt, men når vi tar med i vurderingen at eksamensperiodene til JUS135 og JUS136 (JUS231 Obligasjonsrett) sammenfaller med undervisningsperioden i JUS242 kan man lettere forstå det høye antallet vurderingsmeldte i JUS242 til kontinuasjonseksamen i august. De tilsvarende tallene for vurderingsmeldte til kontinuasjonseksamen på JUS135 og JUS136 (JUS231) er mye lavere. En videre følge av dette vil for enkelte studenter være stadige forsinkelser i studieløpet. Dette har også innvirkning på fakultetets undervisere, som merker at studentmassen ikke har fokus på emnet de etter planen skulle fulgt.

Gjentaksmulighetene er regulert i [fakultetets utfyllende regler](#) under § 3-5 *Emner på første til fjerde studieår: frivillig gjentak*. Studentene kan i løpet av masterstudiet gjenta totalt fire beståtte eksamener på første til fjerde studieår, men Ex.phil., JUS100 Innføring i juridisk metode og spesialemer på 5. studieår omfattes ikke av gjentakskvoten. Studenter som ikke tar hele mastergraden ved UiB og får innpasset emner fra andre institusjoner får redusert gjentakskvoten sin med ett forsøk for hvert studieår det gis godskrivning for, jf. kapittel 5. Studenter som tar det toårige masterprogrammet kan frivillig gjenta én eksamen fra sitt første studieår.

Gjentak begrenses også av tregangersregelen, som sier at eksamen i ett og samme kurs kan gjentas inntil to ganger. Videre setter emnesperren begrensninger for når studenter kan gjenta en eksamen, som i hovedsak betyr at en student ikke lenger kan ta opp beståtte eksamener fra tidligere studieår når hen har gått videre til et nytt studieår.

Det er nedfelt i reglementet at gjentak av beståtte emner må tas til ordinær eksamen, men i definerte unntakstilfeller kan studenter få tilgang til å gjenta eksamen til kontinuasjonseksamen.

Vurdering av forslaget

Studiedekanen og studieseksjonen har vurdert forslaget fra Strandberg og Øyen, og foreslår å åpne for frivillig gjentak av JUS231 Obligasjonsrett til kontinuasjonseksamen fra og med studieåret 2024/25. Det er særlige utfordringer med høye antall gjentak på JUS231 Obligasjonsrett som medfører at studentene ikke følger undervisningen i JUS346 Rettergang og følgelig utsetter denne eksamen til kontinuasjonseksamen. Dette understøttes av erfaringer fra de emneansvarlige og studieadministrasjonen samt statistikkene for antall gjentak og antall oppmeldte til kontinuasjonseksamen. Det vil bli valgfritt om studentene ønsker å gjenta JUS231 Obligasjonsrett til førstkommende kontinuasjonseksamen eller til ordinær eksamen året etter. Studentene vil ikke kunne gjenta JUS231 Obligasjonsrett til kontinuasjonseksamen etter gjennomført 4. studieår. Dette følger av emnesperren i utfyllende regler § 3-5 nr. 3, c.

Strandberg og Øyen har i tillegg foreslått at frivillig gjentak til kontinuasjonseksamen også skal gjelde for JUS346 Rettergang. Dette med begrunnelse i at faget har et stort antall oppmeldte studenter til ordinær eksamen, og at det fra og med studieåret 2024/25 blir omfattet av tosensorordningen. Studiedekanen og studieseksjonen ser problemstillingen, men foreslår på nåværende tidspunkt å avvente med et vedtak angående JUS346 Rettergang. Innføring av ny studieordning og åpning for gjentak til kontinuasjonseksamen på JUS231 vil kunne påvirke tallene, og det er derfor ønskelig å avvente hvilken effekt disse faktorer vil få. Eventuelle utfordringer knyttet til sensorkorps etter innføring av tosensorordningen fra studieåret 2024/25 vil formentlig også gjelde for de øvrige fjerdeårsemner, noe vi vil komme tilbake til når vi har konkrete erfaringer med ordningen.

forslag til vedtak:

1. Fra og med studieåret 2024/25 kan eksamen i JUS231 Obligasjonsrett gjentas til enten førstkommende kontinuasjonseksamen eller til ordinær eksamen.
2. Utfyllende regler ved Det juridiske fakultet § 3-5, pkt. 1, b endres til: «Eksamen gjentas til ordinær eksamen, **med unntak av JUS231 Obligasjonsrett som kan gjentas enten til førstkontinuasjonseksamen etter gjennomført emne eller til ordinær eksamen**».

14.05.2024
ANNNI

[Tilbake til saklisten.](#)

Vedlegg 1:

Til studiedekan,

Som emneansvarlige i JUS242 Rettergang har vi i flere år påpekt at undervisningen i vårt emne har en tendens til å komme i konflikt med studentene forberedelse til gjentak av eksamen i emner på tidligere studieår. Tidligere gjaldt dette emnet Pengekravsrett, mens problemet nå knytter seg til emnet Obligasjonsrett, som er markert større.

Gjennom flere år har vi opplevd at oppmøtet på seminarene i sivilprosess er temmelig lavt, spesielt sammenlignet med det høye antallet som tar eksamen hvert pr. Problemet har vært økende. Ut fra samtaler med studentene dette studieåret har vi grunn til å tro at iallfall ganske mange brukte perioden etter eksamen i JUS241 Strafferett til å forberede seg til gjentak av eksamen i JUS136 Obligasjonsrett.

Vi har forståelse for at en del studenter velger å ta gjentak JUS136 Obligasjonsrett, og vi har også forståelse for at dette emnet er så vidt omfattende og krevende at det er nødvendig med ganske mye eksamensforberedelser. Samtidig er det meget uheldig at dette går utover studentenes jobbing med JUS242 Rettergang og deltakelsen på undervisningen der. Dette problemet kan imidlertid unngås dersom studentene får mulighet til å bruke utsatt prøve i JUS136 Obligasjonsrett til å ta gjentak. Vi har flere ganger før foreslått en slik endring, og vi velger nå å foreslå dette på nytt. Vi reiste dette forslaget senest på møte 19. februar i år. Vi ble der lovet at Studieutvalget etter en utredning fra administrasjonen skulle vurdere dette, men vi har ikke hørt noe mer siden den gang.

Vi ber dessuten om at samme endring gjøres for JUS242 Rettergang. Erfaringene fra de senere årene er at det er behov for 11 eller 12 kommisjoner til ordinær eksamen, noe som kan bli vanskelig å opprettholde når vi skal gå over til tosensorordning fra og med neste studieår. Vi regner med at det er mulig å skaffe nok sensorer til så mange kommisjoner, men nivået på sensorene vil kunne bli høyere dersom det er noe færre kommisjoner til ordinær eksamen og noe flere til utsatt prøve. Da kan vi bruke de beste sensorene til begge eksamener i stedet for å hente inn et høyt antall helt ferske sensorer til ordinær eksamen.

Vi ber følgelig om at dette forslaget vurderes og legges frem for Studieutvalget: gjentak av eksamen i emnene JUS136 Obligasjonsrett og JUS242 Rettergang kan gjennomføres på utsatt prøve.

Beste hilsen

Magne Strandberg og Ørnulf Øyen

Emneansvarlige i JUS242 Rettergang

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 40/24
Møtedato: 27.05.2024
Journalnummer: 2024/236

Avvikling av DIGI113 GDPR og personvern høstsemesteret 2024

Emneansvarlig Malgorzata Cyndecka har foreslått at DIGI 113 GDPR og personvern ikke skal avholdes i høstsemesteret 2024:

«Det foreslås at DIGI113 ikke skal tilbys i høstsemesteret 2024, men først i vårsemesteret 2025. Om man skal tilby emnet to eller en gang i året skal vurderes på senere tidspunkt. Grunnen til å ikke tilby emnet i høstsemesteret er at mange deltakere melder seg på samtidig på flere DIGI-emner, og så velger bort DIGI113. Vårsemesteret 2024 er ikke det første semesteret man kunne se en slik tendens. Samtidig bestemmes antall obligatoriske webinarer ut fra antall påmeldte, noe som fører til at det kan være svært få deltakere på enkelte webinarer. Det er ikke en hensiktsmessig bruk av ressurser.»

Antall oppmeldte studenter sammenholdt med antall studenter som fullførte emnet bekrefter

	Oppmeldte	Fullførte
V-23	220	132
H-23	182	108
V-24	147	91

Studiedekanen og studieadministrasjonen støtter forslaget fra emneansvarlig. Etter vårsemesteret 2025 bør det gjøres en ny vurdering av om emnet fremover skal avholdes både vår- og høstsemester.

forslag til vedtak:

DIGI113 GDPR og personvern avholdes ikke i høstsemesteret 2024. Emnet går neste gang i vårsemesteret 2025. Innen sommeren 2025 skal det tas stilling til om emnet skal avholdes i både vår- og høstsemesteret.

14.05.2024
ANNNI

[Tilbake til sakslisten.](#)

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 41/24
Møtedato: 27.05.2024
Journalnummer: 2024/236

Møteplan for studieutvalget 2024/25

Styremøte	SU-møte	FU-møte
Høsten 2024		
17. september	28. august	27. august
5. november	16. oktober	15. oktober
10. desember	20. november	19. november
Våren 2025		
4. februar	14. januar	15. januar
18. mars	26. februar	25. februar
20. mai	30. april	29. april
24. juni	4. juni	3. juni

Alle SU-møter avholdes på en onsdag og starter som hovedregel kl. 12.30 og slutter senest kl. 15:30. SU-møtene avholdes som hovedregel tre uker før fakultetsstyremøtene.

Det er tatt hensyn til skolens høstferie, vinterferie, juleferie, påskeferie og helligdager i vårsemesteret 2025.

forslag til vedtak:

Møteplanen vedtas som foreslått i saksnotatet.

14.05.2024
ANNNI

[Tilbake til saklisten.](#)

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 42/24
Møtedato: 27.05.2024
Journalnummer: 2024/236

Litteraturliste JUS3523 International Criminal Law

JUS3523 International Criminal Law ble opprettet av fakultetsstyret I februar 2024 ([sak 8/24](#)). I forbindelse med opprettelse av emnet ble ikke litteraturlisten lagt frem og godkjent av studieutvalget.

SU vedtok i sak 54/16 at for det integrerte masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet gjelder følgende sidetallsnorm (denne er innskrevet i [studieplanen](#)):

«Hovedlitteraturen skal ha eit omfang på mellom 30 og 60 tekstsider pr. studiepoeng».

I samme sak uttalte også SU at:

«Det skal videre tas hensyn til hvor i studiet emnet er plassert, sånn at hovedlitteraturen i emner som er plassert mot slutten av studiet normalt vil være mer omfattende enn emner tidlig i studiet.»

Studiedekanen uttaler at valgemner på tredje studieår bør ha ca. 45 sider hovedlitteratur per studiepoeng og spesielemner på femte studieår bør ha opp mot 60 sider hovedlitteratur per studiepoeng. Det er i sidetallsnormen tatt høyde for at studentene i tillegg forventes å sette seg inn i lover, forarbeider og rettspraksis.

Emneansvarlig kan å ha innføringslitteratur (ikke dekkende for læringskravene, men kan være nyttig som introduksjon til emner) og tilleggslitteratur (går ut over læringskravene). Dette er *ikke* et krav. Inførrings- og tilleggslitteratur teller ikke med i sidetallsnormen.

Emneansvarlig professor Terje Einarsen har lagt frem følgende har lagt frem følgende litteraturliste for JUS3523 International Criminal Law (master-nivå):

Hovedlitteratur (617 sider):

- Cassese's International Criminal Law, Oxford University Press, Third Edition, 2013, pp 3-58, 63-325, 347-399
- Douglas Guilfoyle, International Criminal Law, Oxford University Press, 2016, pp 197-289, 315-358
- Terje Einarsen, The Concept of Universal Crimes in International Law, TOAEP, 2012, pp 19-86, 209-217, 266-274, 306-313
- Terje Einarsen, New Frontiers of International Criminal Law: Towards a Concept of Universal Crimes, Bergen Journal of Criminal Law and Criminal Justice, 2013, 1-21
- **Terje Einarsen and Joseph Rikhof, Prosecuting the Russian Leadership for the Crime of Aggression at the International Criminal Court, TOAEP, 2022 (4 pages).**

Merk her at boken til Guilfoyle er ny på litteraturlisten og må kjøpes av studentene (det samme gjelder også for boken til Cassese mens den øvrige litteraturen er open access):

- <https://global.oup.com/academic/product/international-criminal-law-9780198728962?cc=no&lang=en&>

Lovlig hjelpemiddel til eksamen:

JUS288-2-A: International Criminal Law – Compendium of Legal Texts for Lectures and Exam

(skal være tilgjengelig som Pdf-fil og i fysisk form fra Info-senteret)

forslag til vedtak:

Litteraturlisten for JUS3523 International Criminal Law godkjennes.

21.05.2024
ANNNI

[Tilbake til sakslisten.](#)

UNIVERSITETET I BERGEN

Det juridiske fakultet – Studieutvalget

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 43/24
Møtedato: 27.05.2024
Journalnummer: 2024/236

Emneansvarlig JUS397 Forskerlinje

Professor Synne Sæther Mæhle er emneansvarlig på JUS397 Forskerlinje. Fra og med studieåret 2024/25 skal førsteamanuensis Knut Høivik være medemneansvarlig på emnet.

forslag til vedtak:

Fra og med studieåret 2024/25 inntreer førsteamanuensis Knut Høivik som medemneansvarlig på JUS397 Forskerlinje sammen med professor Synne Sæther Mæhle.

24.05.2024
ANNNI

[Tilbake til saklisten.](#)